оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

…й Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана

№ 276 (13592)

1971 оной ноябриин 21, воскресени

Сэн 2 мүнгэн

…еспубликын …НДЭЛЭЛЭЙ САМБАР

…71 ондо хартаабха ургуулха, гүрэндэ худалдаха … колхоз, совхозуудай социалис мүрысөөнэй дүн … үзөөд, КПСС-эй обкомой бюро, БурАССР-эй …трнүүдэй Совет, облпрофсовет эдэ ажахынуудые …ликын Хүндэлэлэй самбарта оруулха гэжэ шиид-

…АНСКЫН АЙМАГАЙ КАБАНСКЫН СОВХОЗ,
…АНСКЫН АЙМАГАЙ ОЙМОРОЙ СОВХОЗ,
… УЛААН-ҮДЫН АЙМАГАЙ ИВАЛГЫН ОПХ,
…ГТЫН АЙМАГАЙ «РОДИНА» КОЛХОЗ,
…АР-ШЭБЭРЭЙ АЙМАГАЙ «ИСКРА» КОЛХОЗ,

…l ондо овощ ургуулха, гүрэндэ худалдаха талаар … совхозуудай социалис мүрысөөнэй дүн хаража … КПСС-эй обкомой бюро, Бур АССР-эй Министр- … Совет, облпрофсовет эдэ ажахынуудые респуб- … Хүндэлэлэй самбарта оруулха тогтоол абаа:

…ААН-ҮДЫН АЙМАГАЙ ЛЕНИНЭЙ НЭР. КОЛ-

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ

МАРИЯ АФАНАСЬЕВНА БРЯНСКАЯ УЛААН-ҮДЫН ТРИКОТАЖНА ФАБРИКАДА ХУБСАҺА ЭСХЭГШЭЭР АЖАЛЛАДАГ ЮМ. АРБА НАЙМАН ЖЭЛЭЙ ТУРШАДА ЭНДЭ ХҮДЭЛХЭЛДӨӨ, ДҮРШЭЛ ШАДАБАРИТАЙ БОЛОНХОЙ. ТЭРЭ ГАНСААРАА ХОРИН ХҮНҺӨӨ БҮРИДЭҺЭН БРИГАДАЯА ХАНГАДАГ ЮМ. МАРИЯ АФАНАСЬЕВНА ЕРЭХЭ ЖЭЛЭЙ ТООСООГООР АЖАЛЛАЖА БАЙНА.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: М. А. БРЯНСКАЯ.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

МАЛШАД, ҺААЛИШАД!

МҮРЫСӨӨНДЭ ЭДЭБХИТЭЙГЭЭР ОРОЛСОЁЛ

ЕХЭ ҺҮ ҺААХЫЕ ОРОЛДОНО

Үбэлжэлгын үедэ ехэ һү һааха гэһэн Мухар-Шэбэрэй аймагай «Забайкалец» совхозой һаалишад, малшад болон мэргэжэлтэдэй үүсхэлые манай совхозой һаалиин фермэнүүдэй коллективүүд ажалай халуун охин соогуур угтаба. Юуб гэхэдэ, һаалишад малшаднай бүри октябрь һарын эхинһээ хойшо үнеэдэйнгээ һү шэмэ алдахагүйн тула оролдожо, үбэлжэлгын 7 һарада үнеэн бүриһөө бүхы совхозоороо 1200 килограмм һү һааха гэжэ шиидэһэн байгаа. Тиихэдэ Вершинскэ фермын коллектив үбэлжэлгын үедэ 1680 килограмм һү һааха уялга абаа һэн. Манай Ехэ-Цагаанай фермын хүдэлмэришэд үбэлжэлгын долоон һарада үнеэн бүриһөө 1200 килограмм һү һааха уялга абаад, аймагайнтаа бүхы һаалишад, малшадые социалис мүрысөөндэ уряа һэн. Тэрэнь хаа хаанагүй үргэнөөр дэмжэгдэә.

Һаалиин фермын коллективүүдэй эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажаллаһанай ашаар совхознай һү һааха, тэрэниие гүрэндэ тушааха жэлэй түсэб амжалтатайгаар бэелүүлжэ байнхай. Үнгэрһэн 10 һарын туршада совхозой үнеэн бүриһөө 2065 килограмм һүн һаагдаад байна. Жэлэймнай түсэб 2150 килограмм. Тиигэжэ үнеэн бүриһөө һү һааха жэлэйнгээ түсэб ноябрь һарада дүүргэхэ байнабди.

Манай түрүүшүүл бүри ехэ амжалтатай. Ехэ-Цагаанай һаалиин фермын коллектив арба һарада үнеэн бүриһөө 2185 килограмм һү һаажа, жэлэйнгээ түсэб үлүүлэн дүүргэһэн байна. Энэ фермын түрүү һаалишан, КПСС-эй XXIV съездын делегат Долгор Данзанова энэ үедэ үнеэн бүриһөө 3170 килограмм һү һаажа, жэлэй түсэб 150 гаран процентдэ хүргөөд байнхай. Мүн эндэхи һаалишан Зоя Исаева үнеэн бүриһөө 2200 килограмм һү абажа, жэлэй түсэб үлүүлэнхэй.

Аймаг, республика дотороо суурхаһан Вершинскэ фермын һаалишан, Социалис Ажалай Герой Надежда Лазаревна Тадвашкина үнгэрһэн арба һарада үнеэн бүриһөө 4690 килограмм һү тушаажа, жэлэй түсэб 160 гаран процент дүүргээд байна. Эндэхи дүршэл ехэтэй һаалишан Рая Цыбикова энэ үедэ үнеэн бүриһөө 3265 килограмм һү абажа, жэлэй түсэб мүн лэ үлүүлһэн байха юм.

Һаалишад, малшаднай туйлаһан эдэ амжалтануудаараа һаагаа амарнагүй. Малай үбэлжэлгын түрүүшын үдэрһөө үнеэдэй һү шэмэ дээшэлүүлхэ бүхы хэмжээнүүд абтажа байна.

Һаалиин бүхы гурбан фермэдэ үнеэд ноябрь һараһаа үбэлжөөнэй байрада оруулагдажа, хүсэд нормоор эдеэлүүлэгдэнэ. Үнеэн бүридэ үдэртэ дунда зэргээр 2 килограмм үбһэ, 2 килограмм зелёнко, 30 килограмм силос, 1 килограмм таряа талханай зүйл угэхэһөө гадна, һаагдаһан һүнэй килограмм бүридэ 400 грамм хүртэхөөр таряа талха нэмэжэ үгтэнэ. Тиигэжэ үнеэн бүридэ сүүдхэдэ 9.5 тэжээлэй единицын хэмжээнэй хоол эдюулэгдэнэ гээшэ. Таряа талханай зүйл бүрдүүг болгогдожо, һолоомо, зелёнко жэжээр хэршэгдэжэ үгтэнэ.

Мүнөө үедэ үнеэд тугаллажа захалаа. Тиимэһээ сагаан эдеэнэй нэмэхэ саг эхилбэ гээшэ. Совхозой һаалишад, малшад үбэлжэлгын үедэ ехэ һү һааха гэһэн республиканска социалис мүрысөөндэ оролсожо, урдаа табиһан зорилгонуудаа амжалтатайгаар бэелүүлхэ байһаниинь дамжаггүй.

Д. ДОНДУКОВА.
Сэлэнгын совхозой зоотехник.

ТЭМСЭЛЭЙ АШААР ТҮРҮҮЛБЭ

Толгойн һүнэй гүүртэ ажахы дотороо гээгдэнги фермэнүүдэй тоодо хэдэн жэлдэ ябаһан юм. Гээгдэлһээ ямар аргаар гараха тушаа һаалишад хөөрэлдэһэн байха юм. Малай тэжээл шанар муутайгаар бэлэдхэһэн, ажалай журамай һула дээрэһээл һү һаалимнай эрид доошолно гэжэ малшад тобшолол хэһэн юм. Тэрэ суглаан дээрээ һаалишад малаа зоотехническэ заабариин ёһоор эдеэлхэ, ажалдаа анхаралтайгаар хандаха, малшан бүхэн ехэ һүнэй түлөө тэмсэхэ гэһэн тогтоол абаһан байна.

Суглаанай болоһоор арбаал һара үнгэрөө. Энэ хугасаада түс түүртын малшад ямар хүдэлжэ гараа6 гээд хаража үзэе. Юһэ һарын дүнгөөр энэ гүүртын һаалишад һү һаалгаараа Хэжэнгын совхоз дотор нэгэдэхи һуури эзэлбэ. Тиигэжэ һү һааха, гүрэндэ һү худалдаха жэлэйнгээ түсэб аймаг дотороо амжалтатайгаар дүүргэһэн гүүртэнүүдэй нэгэн болонхой. Мүнөө эндэхи һаалишад түсэбһөө гадуур мянган центнер һү гүрэндөө тушаанхай. Гүүртэдэ түрүү һаалишад олошороо. Надежда Галсанова, Балма Гарбаева, Дагмитма Цыденжапова болон бусад түсэбэй дүүргэлтэдэ хубитаяа ехээр оруулжа шадаа. Зунай үедэ һаалишад өөһэдынгөө хүсөөр малдаа хүсэд хүрэхэ тэжээл һайн шанартайгаар бэлэдхэжэ абаһан байна. Мүн һаалишад силос даралгала эдэбхитэйгээр хабаадаа. Эндэхид үбэлжэлгээ һайнаар үнгэргэхэ, үбэлэй туршада һү һаалияа доошолуулхагүй гэһэн зорилготой хүдэлжэ байнхай.

Толгойн гүүртын байра байдал мүнөө һайнаар заһагданхай. Һаалишад сүлөөтэй сагтаа улаан буландаа орожо, һүүлшын һонинтой танилсаха арга боломжотой. Һаалишадай ажалые тодоор харуулһан стенд эндэ эмхидхэгдэнхэй.

Гүүртые даагшаар үнинэй коммунист Буда-Ханда Жамьянова хүдэлдэг юм. Энэ нүхэрнай үнэн сэхэ ажалаараа нютаг соогоо суутай болоһон хүнүүдэй нэгэн.

Һаяхан гүүртын һаалишад суглаан дээрээ Мухар-Шэбэрэй аймагай малшадай гаргаһан үүсхэлые һайшаан дэмжэһэнээ мэдүүлһэн байна. Даажа абаһан социалис уялгануудаа нэрэтэй со-лотойгоор дүүргэхын тулада һаалишад шармайн хүдэлжэ байна. Ехэ һүнэй түлөө тэмсэл эндэ үргэлжэлһөөр.

А. КИРИЛЛОВ.
Хэжэнгын совхоз.

… КПСС-эй обкомдо, БурАССР-эй …истрнүүдэй Соведтэ, облпрофсоведтэ

…71 ондо хартаабха абаха, гүрэндэ …лдаха талаар республикын колхоз …он совхозуудай социалис мүрысөөнэй дүнгүүд тухай

…аабха ургуулха, тэрэниие гүрэндэ худалдаха түсэб үлүүлэн … талаар республикын колхоз болон совхозуудай социалис …ай дүнгүүдые хаража үзөөд, КПСС-эй обкомой бюро, …-эй Министрнүүдэй Совет болон облпрофсовет тусхай …абаба.

…С-эй обкомой, БурАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй болон …оведэй дамжуулгын Улаан туг 500 түхэриг мүнгэн шан- … Кабанскын аймагай **Кабанскын совхоздо** (совхозой директор …елев, парткомой секретарь И. И. Фролов, ВЛКСМ-эй коми- …кретарь И. Г. Власов, рабочкомой түрүүлэгшэ В. Е. Кузне- …рюулагдаха болоо.

…да Бурятии», «Буряад үнэн» газетэнүүдтэ толилогдодог …ын Хүндэлэлэй самбарта Кабанскын аймагай Кабанскын …морой совхозууд, Улаан-Үдын аймагай Ивалгын ОПХ, … «Родина», Мухар-Шэбэрэй аймагай «Искра» колхозууд …даха болоо.

…ондо овощ абаха, гүрэндэ худалдаха …алаар республикын колхоз болон …овхозуудай социалис мүрысөөнэй дүнгүүд тухай

… абаха, гүрэндэ ху… талаар республи…хоз болон совхозуу…циалис мүрысөөнэй …ые хаража үзөөд, …й обкомой бюро, …СР-эй Министрнүү…вет болон облпроф…усхай тогтоол абаа. …С-эй обкомой, …СР-эй Министрнүү…ведэй болон облпроф… дамжуулгын Улаан … түхэриг мүнгэн шан- … **Улаан-Үдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо** (колхозой түрүүлэгшэ С. Е. Мальцев, парткомой секретарь А. И. Хандархаев, ВЛКСМ-эй комитедэй секретарь Г. А. Антонов, профкомой түрүүлэгшэ И. А. Юрьев) барюулагдаха болоо.

«Правда Бурятии», «Буряад үнэн» газетэнүүдтэ толилогдодог республикын Хүндэлэлэй самбарта Улаан-Үдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз харуулагдаха.

…САБШАЛАНГАА ҮРЭЖҮҮЛНЭ

… тарялан, сабшалан …шэбхэ гаргаха ажалда …улагдамал звено хү… шэбхэ зөөхэ 3 трак…машина, нэгэ бульдо…данхай. Мүнөө үедэ … колхозой механизатор…лан, сабшаландаа 11 … наг шэбхэ гаргажа …һайнаар үтэгжүүлэгдэ…гдаһан газарһаа баян …даг гэжэ эндэхи та… мэдэнэ бшуу. … А. В. Колодин, … гэгшэд сабшалангаа …һаһан, үтэгжүүлһэнэй … жэлдэ гектар бүриһөө 30 центнер һайн шанартай үбһэ хуряажа абаа. Тэдэнэр мүнөө үедэ уһалууриингаа системые заһабарилжа дүүргэнхэй. Хабарай үедэ Хүдэрын голой уһан татагдаһан һубагуудаар һаадгүй урдажа, нуга тарялангуудые ундалуулха байха.

Хоолой тосхонһоо холо бэшэхэн 150 гектар газарта һайжаруулагдамал бэлшээри түхеэрэгдэжэ байна. Ойрын үдэрнүүдтэ энэ бэлшээри үтэгжүүлэгдэхэ, хорёологдохо юм.

А. СУРМАЧ.
Хяагтын аймаг.

…ГЭДӨӨ …ҮРЭХЭНЬ …АБТАЙ

Алексей Парфентьевич Зайцев булад хүлэгые хорин жэлэй туршада жолоодоһон дүй дүршэл ехэтэй механизаторнуудай нэгэн юм. Энэ нүхэрэй хабар, намартаа ажахынгаа тарялан дээрэ хэһэн ажалынь ехэ даа.

Алексей Парфентьевич хоёр жэлэй туршада кукуруза ургуулна. Нёдондо жэлдэ кукурузын үндэр баян ургаса хуряажа абаһан юм.

— Алексей, ши өөрөө трактортай ха юмши. Үхэр малайнгаа үбһэ тэжээл ядамаггүй асархаш. Залуу малые даажа абыш даа,— гэжэ совхозой хүтэлбэрилэгшэд тэрэ намар дурадхаһан юм.

Наһаараа түмэртэй носолдоһоншье һаа, малда ябажа үзөөгүй Зайцев хэды маргабашье, үхэршэн болоожо ороо бэлэй. Алексей Парфентьевич даажа абаһан хашарагуудаа саг болзортонь уһалха, эдеэлүүлхэ гэжэ оролдоһон байна. Энэ жэлэй эхиндэ хаража байһан малаа гүрэндэ тушааһан юм. Хашарагуудайнтаа олонхииень тарганаар тушаагаа. Сүүдхын туршада Зайцев буруу бүхэнөө килограмм шахуу нэмээһэн байна. Малаа тушааһанайнгаа һүүлээр энэ нүхэрнай бригададаа бусажа ерэһэн юм. Кукурузын полиие наг шэбхээр үтэгжүүлжэ, тарилгада бэлэдхэл хэһэн байна. Мүнөө жэлдэ Зайцевай ургуулһан кукурузаар нилээдгүй ехэ силос даража абанхай.

Октябрь һараһаа эхилжэ Алексей Парфентьевич 138 буруу хашарагуудые даажа абанхай хүдэлнэ. Үнгэрэгшэ һарын туршада тэрэ буруу хашарагуудаа сүүдхын туршада 750 граммаар нэмээгээ. Мүнөө үхэршэд малаа дулаан байрада байлгажа, мал бүридөө 4 килограмм ороохо талханай зүйл, 10 килограмм үбһэ, силос эдюулнэ.

— Захааминай аймагай XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой малшадай уряае һайшаан дэмжэнэб. Буруу, хашарагуудаа сүүдхын туршада килограммаар нэмээжэ, түс бүриин шэгнүүрые 350—400 килограммда хүргэхэ зорилго урдаа табинхайб. Үүсхэл гаргаһан малшадһаа жэшээ абан хүдэлхэб. Хаража байһан малаа январь һарада гүрэндэ тушаахабди, — гэжэ Алексей Парфентьевич хөөрэнэ.

В. ЖАРКОЙ.

А. Н. КОСЫГИН МОХАМЕД СИАД БАРРЕТЭЙ УУЛЗАБА

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин Сомалиин Демократическа Республикын Верховно революционно соведэй Президент генерал Мохамед Сиад Барре гэгшэтэй ноябриин 19-дэ Кремль соо уулзаба. Совет-Сомалиин харилсаа саашадань хүгжөөлгын, уласхоорондын асуудалнуудаар һаналаа зүбшэлдөө.

Хани халуун, нүхэр ёһоной оршон байдалда үнгэрһэн хөөрэлдөөнэй үедэ Советскэ Союз Сомалиин Демократическа Республика хоёрой хоорондохи хани барисаата харилсаагаар хананги байһанаа хоёр тала элирхэйлээ.

Хөөрэлдөөндэ СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, Советскэ Союзһаа СДР-тэ байдаг элшэн сайд А. С. Пасютин, СДР-эй гадаадын хэрэгүүдэй талаар гүрэнэй секретарь Омар Артех Галиб ба СДР-һээ Советскэ Союзда байдаг элшэн сайд Ахмед Мухамед Аден гэгшэд хабаадаа.

СОВЕТ СОМАЛИИН ДОКУМЕНТНҮҮДТЭ ГАР ТАБИГДАБА

Кремлиин Ехэ ордон соо ноябриин 19-да совет-сомалиин документнүүдтэ гар табигдаба.

Совет-сомалиин мэдүүлгэдэ СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный ба Сомалиин Демократическа Республикын Верховно революционно соведэй президент генерал Мохамед Сиад Барре гэгшэд гараа табяа.

Консул ёһоной конвенцидэ СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко ба Сомалиин Демократическа Республикын гадаадын хэрэгүүдэй талаар гүрэнэй секретарь Омар Артех Галиб гэгшэд гараа табяа.

Гар табилгын үедэ совет талаһаа — СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо Д. С. Полянский. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшын орлогшо А. М. Клычев, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшонор И. Т. Новиков. Н. А. Тихонов, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь М. П. Георгадзе. СССР-эй министрнүүд А. А. Гречко, В. П. Елютин, А. А. Ишков, Е. А. Фурцева, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи гадаадын экономическа холбооной галаар гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ С. А. Скачков, СССР-эй министрнүүдэй орлогшонор С. П. Козырев, И. Ф. Семичастнов. Советскэ Союзһаа Сомалида байдаг элшэн сайд А. С. Пасютин болон бусад тушаалта нюурнууд байгаа:

Сомалиин талаһаа — Верховно революционно соведэй вице-президент, информаци ба национальна шэлжэлгын хэрэгүүдэй талаар гүрэнэй секретарь, полковник Исмаил Али Абукар. Верховно революционно соведэй гэшүүн, национальна армиин командалагшын орлогшо, генеральна штабай начальник бригадна генерал Абдулла Мохамед Фадил, түсэблэлгын ба координациин хэрэгүүдэй талаар гүрэнэй секретарь Ахмед Мохаммед Мохамуд, промышленностиин хэрэгүүдэй талаар гүрэнэй секретарь Ибрагим Мейгаг Самантар худалдаа наймаанай хэрэгүүдэй талаар гүрэнэй секретарь Мохамед Варсама Али, хүдөө ажахын хэрэгүүдэй талаар гүрэнэй секретарь Абдурахман Мохамед Хасан, финансын хэрэгүүдэй талаар гүрэнэй секретарь Мохамед Юсуф Вейра, Сомалиһаа Советскэ Союзда байдаг элшэн сайд Ахмед Мухамед Аден ба бусад нюурнууд байгаа.

Гар табилгын үедэ совет ба сомалиин журналистнууд байгаа.

МОХАМЕД СИАД БАРРЕ МОСКВАҺАА МОРДОБО

Сомалиин Демократическа Республикын Верховно революционно соведэй Президент генерал Мохамед Сиад Барре ноябриин 19-дэ Москваһаа Ташкент зорин мордобо.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй ба Совет правительствын уряалаар манай орон дотор ерээд байһан хүндэтэ айлшан Ташкентһээ гадна, Волгоград хото ошожо хараха байна.

Сомалиин Демократическа Республикын ба Советскэ Союзай гүрэнэй тугуудаар шэмэглэгдэһэн Внуковска аэродром дээрэ СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо Д. С. Полянский, бусад тушаалта нюурнууд хүндэтэ айлшанаа, тэрээнтэй суг хамта ябаһан гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэдые үдэшэбэ.

Үдэшэгшэдэй дунда Сомалиһаа Советскэ Союзда байдаг элшэн сайд Ахмед Мухамед Аден, Сомалиин посольствын дипломатическа хүдэлмэрилэгшэд байгаа.

Аэродром дээрэ сугларһан Москвагай ажалшадай түлөөлэгшэд президент Мохамед Сиад Барре гэгшые үдэшэлсөө.

Ниидэлгын талмай дээрэ хүндэлэлэй харуул жагсаагдаа, хоёр гүрэнэй гимнүүд гүйсэдхэгдөө.

Мохамед Сиад Барре ба Н. В. Подгорный СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй подразделенинүүдэй урдуур ябажа гараа.

Мохамед Сиад Баррегэй орон соогуур айлшалха үедэнь СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо А. М. Клычев, Советскэ Союзһаа Сомалида байдаг элшэн сайд А. С. Пасютин гэгшэд газаршалжа ябаха юм.

СОВЕТ-ЭНЭДХЭГ ХАНИ БАРИСААНАЙ ҺАРЫН ХҮНДЭЛЭЛДЭ

Совет-энэдхэг хани барисаанай һарын боложо байһантай дашарамдуулагдан, СССР-эй Наукануудай академиин Востоковедениин институдай эрдэмтэдэй үргэдхэгдэмэл заседани ноябриин 19-дэ болобо. Заседанида совет эрдэмтэдтэй хамта Индиин республикаһаа Советскэ Союзда байдаг элшэн сайд К. Ш. Шелванкар, Индиин парламентаринуудай, Индиин национальна конгресс партиин генеральна секретарь Генри Остин толгойлогшотой культурна холбоо хүгжөөхэ энэдхэг-совет бүлгэмэй эдэбхитэдэй делегаци хабаадаа.

Институдай директор академик В. Г. Гафуров болон бусад үгэ хэлэһэн хүнүүд эб найрамдал, хани барисаан ба харилсаа холбоон тухай СССР Индиин республика хоёрой баталһан договорые һайшаажа байһанаа элирхэйлээ.

Делегациие толгойлогшо Генри Остин Индиин экономико хүгжөөлгэдэ совет арадай ба правительствын саг үргэлжэ туһаламжа хүргэжэ байдагай түлөө үнэн зүрхэнэй баясхалан хүргөө.

Зүүн зүгэй оронуудай искусствын гүрэнэй музей соо энэдхэг культурын выставкэ мүн лэ энэ үдэр нээгдээ.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПАЛАТАНУУДАЙ САГ ҮРГЭЛЖЫН КОМИССИНУУДТА

Түсэблэлгын бюджетнэ ба һалбаринуудай комиссинуудай пленарна заседанинууд залуушуулай талаар ба байгаалиие хамгаалгын талаар СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй ба Национальностьнуудай Соведэй комиссинуудай түлөөлэгшэдэй хабаадалгатайгаар хэдэн хоногой туршада Москвада боложо, СССР-эй арадай ажахын хүгжэлтын 1971-1975 онуудай табан жэлэй гүрэнэй түсэбэй, СССР-эй арадай ажахын хүгжэлтын 1972 оной гүрэнэй түсэбэй, СССР-эй 1972 оной гүрэнэй бюджедэй ба гүрэнэй бюджедэй 1970 оной дүүргэлтэ тухай тоосооной гол хубинуудаар бэлэдхэлэй комиссинуудай бүридхэһэн материалнуудые хаража үзэбэ.

СССР-эй Верховно Соведэй палатануудай бусад һалбаринуудай талаар комиссинуудай түгэсхэлэй заседанинууд ноябриин 19-дэ болоо.

Саг үргэлжын комиссинуудай хүдэлмэридэ СССР-эй министерство ба албан зургаануудай, союзна республиканууд Министрнүүдэй Соведүүдэй түлөөлэгшэд хабаадаа.

Эб найрамдалые хамгаалгын совет комитедэй президиумдэ

Эб найрамдалые хамгаалгын совет комитедэй заседани Н. С. Тихоновэй хүтэлбэри доро ноябриин 18-да Москвада болобо. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй албанай хэрэгээр айлшалалгын дүнгүүдтэй холбоотой эб найрамдалые хамгаалгын совет хүдэлөөнэй зорилгонуудые комитет зүбшэбэ. Энэ асуудалаар эб найрамдалые хамгаалгын совет комитедэй түрүүлэгшын орлогшо Г. А. Жуков мэдээсэл хээ. Заседани дээрэ үгэ хэлэһэн совет олонитын түлөөлэгшэд Л. И. Брежневэй албанай хэрэгээр Франци айлшалалгын дүнгүүдые халуунаар дэмжэжэ байһанаа мэдүүлээ.

Тоосоото һунгалтын суглаанһаа

Туйлаһанаараа һанаагаа амархагүй

Улаан-Үдын нарин сэмбын фабрикын партийна организацида тоосоото һунгалтын суглаан һаяхан болобо.

КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые дүүргэлтэ болгон, эмхидхэлэй болон политическэ хүдэлмэреэ һайжаруулха, үйлэдбэридэхи нүлөөгөө дээшэлүүлхэ, ажалшадай эдэбхи үүсхэл улам бадаруулха асуудалнуудта коммунистнуудай гол анхарал хандуулагдана гээд, партбюрогой секретарь М. Г. Семенникова тоосоото элидхэл соогоо тэмдэглэбэ.

Түсэбтэ юһэдэхи табан жэлэй туршада фабрикын коллекивэй шиидхэхэ зорилгонуудтай тааралдуулан, 1971—1975 онуудта фабрикын социально-экономическа хүгжэлтын түсэб зохёогдожо, июнь һарада нэмэл партийна суглаан дээрэ баталагдаһан байгаа. Үйлэдбэриин технологи улам нарижуулан һайжаруулха, шэнэ техникэ болон түхеэрэлгэнүүдээр хангаха, түрүү дүй дүршэл үргэнөөр нэбтэрүүлхэ, ажалшадай ажаллахада таатай зохид эрхэ байдал түхеэрхэ гэхэ мэтэ шухала хэмжээ ябуулганууд энэ түсэбөөр хараалагдана.

1971 ондо — шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлдэ абтаһан социалис уялгануудай дүүргэлтэ партийна организациин хиналта доро саг үргэлжэ байһаар. Продукци саашадань дамжуулан худалдаха 9 һарын түсэб 101,8 процент, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб 102,2 процентээр дүүргэгдээ. Үнгэрһэн жэлдэ туйлагдаһантай сасуулбал, ажалайнь бүтээсэ 6,5 процентээр дээшэлһэн болоно.

Фабрика дээрэ урлан нарижуулгын, ухаалан зохёолгын, хүдэлмэри үргэн далайсатай болонхой. Жэлэй эхилһэнһээ хойшо 126 дурадхал орожо, зариманиуудынь үйлэдбэридэ нэбтэрүүлһэнэй ашаар 25,6 мянган түхэриг алмагдаба. Коммунистнууд И. К. Иванов, А. Е. Пашин, Н. М. Габитов, И. Л. Арефьев гэгшэд эдэбхитэй урлан нарижуулагшад болонхой.

Түрүү үүргэсэ бодото дээрэнь дүүргэхын түлөө коммунист бүхэн оролдоно. Сэмбэ нэхэлгын үйлэдбэриин цеховэй тартийна организацида ажалладаг 44 коммунистнуудай 38-ниинь коммунис ажалай ударнигай хүндэтэ нэрэ зэргэ үндэр дээрэ үргэжэ ябана.

Туйлаһанаараа һанаагаа амаржа болохогүй, бии байһан арга боломжонуудаа хүсэдөөр элирүүлжэ ашаглаха зорилго табигдана гэжэ элидхэлшэ онсолон тэмдэглэбэ.

Нэн түрүүндэ продукциин шанар һайжаруулха, социалис мүрысөө бүри үргэн далайсатай болгохо шухала. Тэрэшэлэн цеховой партийна организацинуудай үүргэ дээшэлүүлхэ, тэдэнэй ябуулдаг эмхидхэлэй, ойлгуулламжын хүдэлмэри удха түгэлдэр, һонирхолтой болгохо эрилтэ табигдаба.

Н. ХАЗАГАЕВ.

ВИКТОР НИКИТИН ХҮДЭЛМЭРИШЭН - ЗАЛУУШУУЛАЙ ҮДЭШЫН 43-дахи ҺУРГУУЛИ ДҮҮРГЭҺЭНЭЙНГЭЭ ҺҮҮЛЭЭР «ЭЛЕКТРОМАШИНА» ЗАВОДОЙ КРАНАЙ ЦЕХЭЙ МЕХАНИЧЕСКА УЧАСТОГТА ХҮДЭЛХЭЕЭ ОРОҺОН ЮМ. ЗАЛУУ ХҮБҮҮН ЖЭЛ ХАХАДАЙ ТУРШАДА ЭНДЭ АЖАЛЛАХАДАА, ТОКАРИИН МЭРГЭЖЭЛ ШУДАЛААД, МҮНӨӨ ХОЁРДОХИ РАЗРЯДААР ХҮДЭЛНЭ. ОРОЛДОСО ХЭШЭЭЛТЭЙ, АЖАЛША БҮХЭРИГ ХҮБҮҮН ҮДЭР БҮРИИНГӨӨ НОРМО 110-120 ПРОЦЕНТЭЭР ДҮҮРГЭДЭГ. АЖАЛ ХЭРЭГТЭ ҮНЭН ШУДАРГЫГААР ХАНДАДАГ БАЙҺАНАЙНЬ ТҮЛӨӨ НҮХЭДЫНЬ ТЭРЭНИИЕ ХҮНДЭЛДЭГ ЮМ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ТОКАРЬ ВИКТОР НИКИТИН АЖАЛЛАЖА БАЙНА.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

ХОДОДОО ЭДЭБХИТЭЙ, ҮҮСХЭЛТЭЙ

Үшөө хабар байхада Гомбо Шагдуров һаалишадтаа хандажа:

— Нүхэд, энэ жэлдэ һү һааха түсэбөө үлүүлэн дүүргэжэ үзэлши! — гэбэ ха.

Һамганиинь тэрэниие тодон абажа:

— Шинии малнуудаа һайнаар адуулжа, тобир тарган байлгабалш, бидэ ехэ һү һаахаараал һаахабди, — гэжэ харюусаба.

Һаалишадынь Шагдуровайнгаа һамгые дэмжэн:

— Ринчин Жамсарановнамнай одоо нугарһыень алдангүй хэлэжэрхибэл. Нээрээшье тиимэ. Гомбо Дамбиевич, танай тунга һайн бэлшээринүүдэе шадажа хэрэглэбэл, хамаг ажалнай урагшатай байха, — гэлдэбэд.

Намдаа найданагүй гээшэ гүт?! Бэлшээринүүдээ зүбөөр хэрэглэжэ шададаггүй һэн аалби? Энээнһээ урда тээ малнуудаа муугаар адуулдаг һэн аалби? Яһалал оролдодог һэмнайб даа. Оролдохошьеб! — гэжэ Гомбо Шагдуров эрид хэлэбэ.

Зуһалангай һаалишад иигэжэ хөөрэлдөөд лэ хооһоор һалаагүй.

Гомбо Шагдуров хэлэһэн үгэдөө эзэн байхын тула үдэр бүри һайн хагда ногоотой бэлшээринүүдые һэлгэжэ, малнуудаа бэлшээдэг байгаа. Яахадаа һаалишаднай жэл соо үнеэн бүриһөө арайл гэжэ мянган литр һү һаадаг гээшэб? Заримдаа мянгашье хүргэдэггүйл. Гансал малнуудай муугаар адуулагдаһанһаа боложо, бага һүн һаагдана аал? Али ямар нэгэн ондоо шалтаг бии гээшэ гү? Теэд ямар?..

Иимэл асуудалнууд Гомбо Шагдуровай ухаан бодолые ээлһээр үнинэй һэн. Үнеэднай нютагай үүлтэрэй хадаал бага һү үгэдэг ха гэжэ тэрэ эсэсэй эсэстэ һанадаг болоо. Совхозойнь мэргэжэлтэдшье тэрэнэй һаналые зүбшөөгөө бэлэй. Тиигэбэшье һаалишаднай яагаад нютагай үүлтэрэй үнеэн бүриһөө жэл соо мянганһаа гадуур һү һааха болохоб гэжэ Гомбо Шагдуров ойндоо шэбшэн, арга боломжонуудаа бэдэрдэг һэн.

Фермынь үнеэд үбэл, хабарай сагта бүдүүн болон шэмэтэ тэжээлээр муу бэшээр хангагдадаг. Малнуудтань силос, куузику, зелёнко, комбикормошье үгтэдэг. Иимэ тэжээлнүүдээр үнеэдэй элбэгээр хангагдаад байбал, һаали хараа байса дээшэлдэг.

Тиихэдээл мал адуулагшын ажалай оролдолго тобойсо гаража ерэдэг. Үнеэдэйнгээ һаам доошолуулхагүйн тула Гомбо Шагдуров атар тунга бэлшээринүүдые бэдэрэн, малаа туужа ошодог. Хорёод жэл соо мал адуулжа ябахадаа, ямар бэлшээридэ адуулагдахадаа үнеэд һүтэй, тобир тарган байхаб гэжэ тэрэ һайн лэ мэдэдэг болонхой. Тиимэһээл өөрынгөө дүй дүршэлдэ найдан, Гомбо Шагдуров байгша ондо һаалишадайнгаа үнеэн бүриһөө жэлэй туршада 1200 литрһээ доошо бэшэ һү һаахабди гэжэ абаһан социалис уялгые тон дуратайгаар угтаа һэн.

Тэрэнэй һамган Ринчин Доржиевагай эдэбхи үүсхэлээр лэ һаалишад тиимэ уялга абаа бэлэй.

Ахалагша һаалишан Ринчин Доржиева Далахайн совхозой эрхим һаалишан гэжэ суутай. Тэрэ ажалаа урагшатайгаар бүтээхэ гэжэ эрмэлзэжэ ябадаг эхэнэр юм. Жэл бүри нэгэ үүсхэл тэрэ гаргаһан лэ байдаг. Тэрэнэй үүсхэлээр зоригжоһон һаалишад ажалай ульгэр жэшээ харуулжа, бүхы фермээрээ нютаг соогоо түрүүлэн, коммунис ажалай коллектив гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртөө бэлэй. Мүнөөшье тэдэнэй фермынхид тэрэл үндэр нэрэ зэргэеэ алдаагүй ябаһаар.

Ринчин Жамсарановна Доржиева нютагайнгаа сомоной Соведэй депутадаар дүрбэ дахин һунгагданхай. Мүнөө тэрэ аймагайнгаа Соведэй депутат юм. Оролдосото ажалайнгаа түлөө Ринчин Доржиева КПСС-эй обкомой болон райкомой зүгһөө хэдэн «Хүндэлэлэй грамотануудаар» шагнагданхай. Үшөө тэрэ Ленинэй түрэһөөр зуун жэлэй ойн баярай медальда хүртэнхэй.

Ахалагша һаалишан ажалаа эмхидхэхэдээ угаа бэрхэ. Тэрээнтэй хамта ажаллаһан һаалишад эбтэй бүлэ шэнги эмхи гуримтай байдаг. Тиимэһээл ажал хэрэгүүдынь хододоол урагшатай ябадаг юм.

Фермэдэнь урандаа ажаллажа байһан наһажаал һаалишад пенсидэ гаража, тэдэнэй орондо залуушуул оронхой.

Залуу һаалишадай ерэхэдэ, тэдэнэй ажал хэрэг урданайхиһаа үлүү эршэтэйгээр ябадаг болоо. Хорёод жэлдэ һаалишанаар ажаллажа байһан Ринчин Доржиевагай баян дүй дүршэл дээрэ залуушуулай зориг хүсые нэмэжэрхихэдэ, ямаршье бэрхэшээлнүүд һээ айхаар бэшэ ааб даа. Ринчин Жамсарановна залуу һаалишадта тон дуратайгаар дүй дүршэлөө дамжуулдаг юм.

Тэрэнэйнь ашаар лэ залуу һаалишан Долгор Бальжанова энэ жэлэй юһэн һарын туршада даажа байһан 18 үнеэн бүриһөө 1242 литр һү һаажа шадаа. Долгор Бальжановагай һаалишан болоһоор тиимэшье олон жэл үнгэрөөгүй. Тиибэшье ахалагша һаалишанһаа халан абажа байдаг дүй дүршэлөө ажал хүдэлмэридөө зүбөөр хэрэглэжэ, ажалдаа эдэбхи оролдосотойгоор хандадаг байһандаа совхозойнгоо түрүү һаалишадай нэгэн болоо.

Мүн энэ фермэдэ ажалладаг залуу һаалишан Надежда Гончикова юһэн һара соо даажа байһан үнеэн бүриһөө 1105 литр һү һаанхай. Жэлэй дүүрэтэр тэрэнэй абаһан уялгаяа үлүүлэн дүүргэхэ байһаниинь дамжаггүй.

Ринчин Доржиева өөрөө юһэн һара соо даажа байһан 19 үнеэдэйнгээ тус бүриһөөнь 1276 литр һү һаагаад байна. Тэрэ залуу һаалишан Долгор Бальжановатаяа хоюулан юһэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэб юһэн һара соо үлүүлэн дүүргэбэ ха юм.

Бэшэшье һаалишадынь абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэхэ дүтэлэнхэй.

Ринчин Доржиева түрүүшынхеэ нютагай үүлтэрэй үнеэдһээ юһэн һара соо 1200 гаран литр һү һаагаа гээшэ. Энээн дээрэһээ хаража үзэхэдэ, совхозоймнай эрхэ байдалда нютагай үүлтэрэй үнеэн бүриһөө жэл соо 1500 литр һү һаажа боломоор юм байна гэһэн тобшолол тэрэ хээ.

Һаалишадай һү һааха жэлэйнгээ түсэб дүүргэлгэдэ Гомбо Шагдуровай үүргэнь ехэ.

Тэрэ зунай бэлшээриин хаһые ашагтайгаар хэрэглэжэ шададаг. Юуб гэхэдэ, һаалишадынь зунай үедэл ехэ һү һаадаг ха юм.

Тэдэнэй фермын үбэлжөөнэй, зунай байранууд тэрэл Зуһалан гэжэ газартаа. Малайнь бэлшэдэг сабшалангай талмайнууд эртэ хабарһаа хаагдажа, бэл... мордодог. Тиихэдэнь Гомбо ... дуров малаа ехэнхидээ ой... соогуур бэлшээхэ баатай... Зунай бэлшээриин хаһа... үбэл, хабарайхиһаашье... байдаг. Малынь зунай... ой модон соогуур тараш... римдаа шоно, баабгайнуу... тараахаа һанадаг.

Эдэ бүхы бэрхэшээ... жалтатай дабажа гараһ... Гомбо Шагдуров яһалал о... тойгоор ажалладаг. ... адуулһан мал нэгэтэш... гайда ородоггүй, ходо... шадалаар һайн байдаг.

Гомбо Шагдуров мүн... гаран үнеэдые бүрин... адуулжа байнхай. Намарай... бэлшээринүүдтэ малаа һай... шээжэ, хүсэ тамирыень... абаад, ерэхэ үбэл, хабарай... һайнаар үнгэргэхын тула... оролдолгоёо элсүүлнэ.

Зарим һаалишадайнгаа һ... ха энэ жэлэйнгээ түсэб юһ... соо үлүүлэн дүүргээд ... тэрэ урма баяртай ябана. ... туйлаһан амжалтада ма... лагша — коммунист Гомбо ... биевич Шагдуровай хүбит... соно ха юм.

Һаяхан Гомбо Шагдуров ... шадтаяа эрхим ажалайнгаа... совхозойнгоо партийна орга... цинин болон дирекциин ... мүнгэн шанда хүртөөд ...

— Заа, нүхэд, ... шатай ябана гээшэ. Саашад... энэл амжалтаяа алдан... оролдоё, — гэбэ ха.

Һаалишадыньшье ... зүбшөөжэ:

— Зүб лэ хэлэнэт. Ам... алдаха ёһогүйбди! — гэжэ ... дуугаар мэдүүлбэд.

Захааминай аймагай Дала... совхозой Зуһалангай бэрхэ ... шад КПСС-гэй XXIV съезды... рективэнүүдээр ... юһэдэхи табан жэлэй түрү... жэлые ажалай ехэ ол... үдэшэхын тула эдэбхи үүс... гээр, эршэмтэйгээр ажалла...

Ф. ЦЫДЕНЖАПО...

ҺАЛБАРАН ХҮГЖЭҺЭН ХИЗААР

ВИКТОР ЛОМАХИН, ПАРТИИН ПРИМОРИИН КРАЙКОМОЙ НЭГЭДЭХИ СЕКРЕТАРЬ

Совет Алас-Дурна зүгэй Приморско хизаарые барагдашагүй баялигтай, үзэсхэлэнтэ һайхан нютаг гэлсэдэг. Бүхы Советскэ Союзай газартай сасуулбал, даншье ехэ бэшэ юм. Зүгөөр Алас-Дурна зүгэйнгөө экономикодо шухала һуури эзэлдэг. Промышленна продукциин гурбанай нэгэ хубинь таряалангай талмайн 30 процент тухай, баригдадаг загаһанай хахад шахуунь Приморийн хизаарта хүртэдэг.

Примори хүгжөөхэдэ бэрхэтэй районуудай нэгэн гэжэ тоологдодог. Юундэб гэхэдэ, СССР-эй Европодохи хубиин промышленна районуудһаа тон холо байна. Революциин урда тээ Москваһаа Примори хүрэтэр хүнүүд гурба һара шахуу ябадаг байгаа. Совет засагай үедэл Приморийн хизаарай баялигуудые түсэбэй ёһоор ашаглан, промышленностиие хүгжөөжэ эхилһэн байна. Мүнөө Примори СССР-эй Номгон далай шадархи экономическа, научна ба соёлой түб болонхой.

Мүнөө Приморидо ажахын олон һалбари түргөөр хүгжэнэ. Бүтээн гаргаһан продукцинь 60-аад орондо худалдагдадаг. Приморийн үнгэтэ металлнууд ганса Алас-Дурна зүгтөө бэшэ, мүн бүхы орон дотороо суурхадаг. Эндэхи үнгэтэ металлнууд Советскэ Союзай бүхы экономикодо ехэ удха шанартай.

Далайда дүтэ, тааруу зохид тохой булангуудай элбэг байһаниинь загаһанай индустриие хүгжөөлгэдэ тон таарамжатай. Загаһанай зүйлнүүд Приморийн бүхы промышленна продукциин 42 процентые эзэлнэ. Загаһанай индустрида 70 мянга үлүүтэй хүн хүдэлнэ. Загаһа баридаг флот мүнөөнэй плавзавод, траулер, рефритераторнуудаар, шэнжэлгын суднануудаар хангагданхай. Приморийн загаһашад Энэдхэгэй далайда—тунец, Антрактикада—кит, Номгон далайн хойто захаар—сельдь болон краб агнадаг, мүн Гавайн олтирогуудай хажуугааршье загаһа баридаг.

Юһэдэхи табан жэл соо (1971—1975 онуудта) эдеэн болохо загаһанай продукци гаргалга орон дотор 47 процентээр нэмэхэ ёһотой. КПСС-эй XXIV съездын хараалһан программые дүүргэлгэдэ Приморийн предприятинууд нилээд ехээр хубитаяа оруулха байна. Хүргэхэ, сонгоохо, хатааха гэхэ мэтэ элдэб янзаар буйлуулагдаһан загаһа үгэдэг байха. Загаһа баридаг флодто мүнөөнэй техникээр хангагдаһан 200 үлүүтэй шэнэ суднанууд 5 жэл соо нэмэхэ. Энээнэй ашаар бүхы бариһан загаһаяа барандань эдеэнэй зүйл болгохо, мүн шэнэ газарнуудаар загаһа агнадаг болохо арга олдохо байна.

Машина бүтээлгэ, энергетикэ, судна заһабарилга, эдеэ хоолой промышленность саашадаа хүгжэхэ. Шулуу нүүрһэ, сагаан туулга, вольфрам, цинк, алта малтан абалга арьбадхагдаха. Шэнэ һалбаринууд, жэшээлхэдэ—нефтехимическэ һалбари, бии болохо.

Примори—оронoймнай зүүн зүгтэхи далайн үүдэн юм. Эндэ Владивосток, Находко гэдэг мэдээжэ портнууд бии. СССР-най эдэ портнуудаар дамжуулан, Номгон, Энэдхэгэй, Атлантиин океануудай бассейнэй оронуудтай—Япон, Корейн Арадай-Демократическа Республика, Канада, Куба, Инди, Австрали, Цейлон г. м. гүрэнүүдтэй наймаа хэнэ. Американ түримхэйщүүлтэй эрэлхэг зоригтойгоор тэмсэжэ байгаа Вьетнамда туһаламжа болгон үгэдэг ашаануудай ехэнхи хубинь баһал Приморёор дамжан ошодог. Тиимэһээ Алас-Дурна зүгэй пароходство арадай ажахын, уласхоорондын шухала удха шанартай ашаа шэрэлгэдэ ехэ үүргэ дүүргэнэ. Тус пароходство гурбан зуу үлүүтэй томо суднануудтай. Үнгэрэгшэ табан жэл соо (1966-1970 онуудта) пароходствын экспортно-импортнэ ашаа шэрэлгэнь хоёр дахин ехэ болоо. Ерэхэ табан жэл соо энэнь улам нэмэхэ. Мантай наймаа хэдэг хилын саанахи партнёрнууд нефть, нефтьһээ гараһан продуктнуудта илангаяа дуратай юм.

Алас-Дурна зүгэйхиндэ өөһэдтэньшье түлишэ хэрэгтэй. Шэнгэн түлишэ түмэр харгыгаар шэрэжэ асархада гарзатай. Тиимэһээ Баруун Сибирьһээ Номгон далайн эрье хүрэтэр нефтепровод татаха гэһэн шиидхэбэри гараа. Мүнөө энэ хүдэлмэри эхилэнхэй. Тюмениин нефть болбосоруулха томо заводой һуури нэгэн доро Находкын оршондо табигдажа байна. Нефтехими гэжэ урдань эндэ дуулдаашьегүй байһан, харин мүнөө Приморско хизаарта бии болохонь. Совет Алас-Дурна зүгэй үйлэдбэрилгын хүсэнэй хүгжэлтые нефтехимиин түргэдүүлхэ байһаниинь элитэ.

Находкын хажууда Врангелиин тохойдо баригдажа байгаа ороной эгээн томо портнуудай нэгэниинь экспортно-импортнэ ашаа шэрэлгые бүри үргэдхэхэ байха. Жэлдээ 35 миллион тонно—үзэгдөөгүй ехэ ашаан энэ портоор гараха. Номгон далайн бассейнэй бүхы портнуудай хүсэнэй хоридохи хубиие эзэлхэ. Врангелиин тохойдо бариґдаһан тусхай причалнууд нэгэн доро 60 хүрэтэр суднануудта ашаа тээхэ, буулгаха, 100-150 мянган тонно үһанай түрихэ хүсэтэй корабльнуудые оруулха юм.

Приморско хизаар тухай хөөрэбэл, тэрэнэй хүдөө ажахы тухай хэлэнгүй гарашагүй. 1940-д оноор эдеэ хоолой ехэнхи продуктнууд ороной бусад районуудһаа асарагдадаг байгаа. Энэ табан жэл соо хизаарай хүн зоной хэрэглэхэ газар болон мал ажалай продуктнуудые өөһэдынь хүдөө ажахын үйлэдбэри дүүрэн шахуу гаргадаг болохо.

Приморидо барайгар ургуулга нилээд үргэдхэхын тула хүсэ ехэтэ ирригационно бүлэг барилгануудые хэхэ гэжэ КПСС-эй XXIV съезд юһэдэхи табан жэлэй Директивэнүүд соо хараалаа. Үнинһөө хойшо эндэ ургуулагдадаг соя Приморидо баһал ехэ удха шанартай. Соя бүхы тарилгын талмайн гурбанай нэгые эзэлнэ. Энэмнай тон шухала ургамал юм. Тэрээнһээ витамин, ургамалай тоһон, һүн, варени гаргагдадаг, мүн электроизолятор, шэрэ, саарһан, торгон хэгдэдэг. Бүхы дээрэ гурбан зуу гаран зүйлнүүд үйлэдбэрилэгдэдэг. Соя улам ехээр хэрэглэгдэдэг болоно. тиимэһээ ерэхэ табан жэлдэ Алас-Дурна зүгтэ 1130000 тонно хүрэтэр соя ургуулхаар хараалагдана. Иигээд ерэхэдээ, Амарай область, Приморско болон Хабаровска хизаарнууд гүрэндэ соя худалдалгала 2,5 дахин ехэ болгохо ушартай.

Мүнөө Примори, бүхы Совет ороондоол адляар барилгын туйлай ехэ талмай мэтээр харагдана. Шэнэ завод, далайн порт, уурхай, электростанцинууд баригдана. Барилгын туйлай ехэ талмай мэтээр харагдана. Городуудаар шэнэ гэрнүүд, һургуули ба больницанууд, соёлой эмхи зургаанууд баригдана. Хахад миллион шахуу хүнтэй Владивостогто үнгэрэгшэ табан жэл соо зонойнь дүрбэнэй нэгэ хүби шэнэ гэртэ ороо.

Эрдэм, соёл хүгжөөлгэдэ ехэ анхарал хандуулагдана. Орон доторхи эгээн томо түбүүдэй нэгэн болохо Алас-Дурнын научна центр байгуулагдаа. Хими, океанологи, түүхэ, географи, автоматика болон хүтэлбэрилгын научна томо, шэнэ эмхи зургаанууд энэ центртэ ороно. Байгаали шэнжэлхэ, ниитын эрдэмэй ехэ ехэ хүдэлмэри эрхилхэ, научна хүдэлмэрилэгшэдые бэлдэхэ, Алас-Дурнын үйлэдбэрилгын хүсэ түргөөр хүгжөөхэ, далайе шэнжэлхэ асуудалнуудые шиидхэлгэ—научна центрэй гол зорилго болоно. Мүнөө Приморийн дээдэ һургуулинууд, эрдэмшэнжэлгын институтда дүрбэ мянга үлүүтэй научна хүдэлмэрилэгшэд хүдэлнэ. Тэдэнэй тоодо 800 гаран элитэ эрдэмтэд бии. Приморийн хизаарай элдэб городуудаар арба нэгэн дээдэ һургуули арадай ажахыда бэрхэ мэргэжэлтэдые бэлдэнэ.

Национальна асуудал тушаа хэлэнгүй гарахаар бэшэ. Удегейцүүд, тазууд болон нанайцууд Приморийн һуурин зон юм. Хаанта засагай үедэ эдэнэр тулюур байдалтай байһан. Байн байн үхэжэ дууһаха туйлдаа хүрөөд байгаа. Имагтал Совет засаг тэдэнэй һалбаран хүгжэхэ, һуудал, байдалаа һайжаруулха арга олгоо. Мүнөө удегейцүүд, тазууд болон нанайцууд болбосон тосхонууд, городуудта ажаһуудаг, соёл культурын, эрдэм ба техникын ашаг үрэдэ хүртэдэг болонхой. Эдэ арад үндэһэнэй үхибүүд дээдэ гү, али дунда һургуули дүүргэтэрээ гүрэнэй тэдхэмжэ дээрэ байдаг. Врачнар, багшанар, агрономууд, соёл гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй дунда Алас-Дурнын, Хойто зүгэй бага яһатанай түлөөлэгшэд олон.

Приморийн ажахын, соёлой амжалтанууд бүхы ороной туһаламжаар туйлагдаа. Советскэ Союзай элдэб нютагуудһаа олон ондоо яһанай зон манда зөөжэ ерэдэг. Тэдэ завод бариха, ургаса хуряаха, далайн баялигуудые ашаглаха хэрэгтэ туһална. Олонхинь манай хизаарта дурлажа, наһаараа байхаар үлэдэг.

Манда хүдэлмэришэд дуталдадаг байһаар. Юундэб гэхэдэ, табан жэл соо капитальна барилгын ехэ хүдэлмэри бүтээгдэхэ байна. Советскэ правительство манай эндэ хүдэлхэ хүнүүдтэ нэмэлтэ хүнгэлэлтэнүүдые үгэхэ: салин хүлһэнэй нэмэри 20 процентһээ бага бэшэ байха, нэмэлтэ амаралта үгэхэ, мүн эдеэ хоолой гол продуктнуудай сэн хямдаруулхаар хараалаа.

Алас-Дурнын ажалшадай байдал улам һайжаруулха шэнэ хэмжээнүүд юһэдэхи табан жэлэй түсэб соо хараалагданхай. Жэшээлхэдэ, 1972 онһоо хойшо салин хүлһэнэй эгээл бага хэмжээе (минимум), дундуур түлөөһэ абадаг хүдэлмэришэдэй салин дээшэлүүлхэ. Мүн салингай нэмэри мүн лэ дээшэлхэ.

Эдэ бүгэдэ хизаарай зоной олон бололгодо нүлөөлхэ байһаниинь хэлсээнгүй. Примори ойрын жэлнүүдтэ Советскэ Союзай ехээр хүгжэнги районуудай нэгэн болохо байха.

(АПН).

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ

Түмэршэ дарха...

1

Хүсэтэ пресс-станогуудай аалиханаар аад, даамгайгаар түмэр дабгахадань, бүхы цехэй корпус дорьбоодхино. Лхамажаб Даши-Зыгбеевич Болхоев энээндэ дадашаһан тула анхаралаашье табингүй, ута гохоор шад улаан болотороо халаагдаһан түмэр пеэшэн сооһоо татажа гаргаад, пресс-станогой балта доро табижа дабтана. Хэдэхэн минута үнгэрөөдхихэдэ, локомотивта хэрэгтэй деталь бүтэнэ. Лхамажаб Даши-Зыгбеевич удаадахи деталяа дабтажа ороно. Олон станогуудай нэрьеэн доро тэрэ хэн дарханай ямараар хүдэлжэ байһыень бэлэхэнээр тухайлаадхина. Али нэгэ станогой зогсошоходо, оркестрэй нэгэ инструментын наадахаяа болишоһондол, ажалай эршэтэ аялга гэнтэ һуладашахадал тэнэ. Тиихэдэнь Лхамажаб Даши-Зыгбеевич һанаата болонги тиишэ хараад абаха юм.

Пеэшэн соо шад улаан болотороо халаагдаһан түмэр тэрэ дабтажал дабтажал байна. Иигэжэ хүдэлжэ байхадань, түрэл һайхан Юрөө нютагынь сэдьхэл зүрхэндэнь һанагдаад орхихо юм. Үнгын сэсэгээр бүрхөөгдэһэн үргэн талаар гүйжэ ябахадаа, хэн болохоёо үшөөл бодомжолдоггүй байжа болоо. Гэбэшье түрэл һайхан нютагтаа дурлажа, тэрэнээ бүри һайхан, баян болгохоб гээд доторoo сэдьхэдэг һэн шуу. Балшар наһанһаа һайн юумэ хэхээр бодомжолжо ябадаг үхибүүн томо болоходоо, заал һаа энэ хүсэд эрмэлзэлээ бэелүүлһэн байдаг гээшэ. Лхамажаб Даши-Зыгбеевич бүри һургуулида һуража ябахадаа, эсэгынгээ түлөө адуу маналсадаг, намартаа моридые тахалалсадаг һэн. Тиихэдээ түмэршэ дархашуулда туһалалсажа энэ тэрэ юумынь хэлсэдэг бэлэй. Гал дээрэ юрын түмэр халаажа, хүн зондо хэрэгтэй юумэ бүтээдэг дархашуулай эди шэдидэ атаархадаг байгаа. Томо болоходоо дархалхаб гээд доторoo сэдьхэдэг һэн. Арбан таба наһа хүрөөд ябахадань. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайн эхилжэ, тэрэ түрэл колхоздоо хүдэлжэ эхилээ.

Саг жэлэй ошохонь ямар түргэн гээшэб даа. Юрөө нютагайнгаа кузница соо хүдэлдэгынь һаял шэнгеэр һанагдана. Мүнөө Лхамажаб Даши-Зыгбеевич дүшэн табатай. Тиихэдээ хахад наһаяа Улаан-Үдын Ленинэй орденто ЛВРЗ-гэй кузнечнэ цех соо үнгэргөө.

Эдир залуу наһанһаа ажал хэжэ хүдэржэһэн тула тэрэ ямаршье бэрхэшээлһээ сухаридаггүй, үдэр бүри улаан дүлөөр соробхилһон галай дэргэдэ зогсон, элдэб олон зэр зэмсэг бүтээдэг энэ хүн олоной дунда хүндэтэй, магтаалтай ябана.

Лхамажаб Даши-Зыгбеевич улаан хүхэ дүлэ шэдэлһэн пеэшэн руу түмэрнүүдые хэжэ дүүргээд, тээ саанахана ошоод тамхяа носоожо, хүхэ утаа бааюулан дүүгайхан һууха зуураа, тээ саана ажаллажа байһан Митрофан Григорьевич Никитин тээшэ урихaнаар хараад абана. Тииһээр һуутарынь участогайнь мастер Александр Семёнович Малыгин бии болoжо:

— Багшынгаа ажаллахыень хаража байна гүш даа?—гэжэ асууха юм. Түмэршэ дархан дарууханаар:

— Тиигэнэ даа. Митрофан Григорьевич намайе яһала ехэ юумэндэ һургаа. Мүнөөшье һургадаг, — гэжэ хэлээд, һууриһаа бодожо, пеэшэндээ дүтэлбэ.

Митрофан Григорьевич энэ цехэй ашаглалгада тушаагдахаһаа хойшо хүдэлжэ байна. Баян дүй дүршэлтэй болоһон хүдэлмэришэн Лхамажаб Даши-Зыгбеевичэй кузнечнэ цехтэ 1949 ондо ерээд байхадань яһала туһа хүргөө һэн. Мүнөөшье болотор заабари зүбшэл

2

хэлэжэ байдаг. М. Г. Никитин олон жэл... цехтэ үнэн сэхээр, габшагайгаар ажал... Ленинэй орденоор шагнагдаһан юм. ... үндэр хайра шагналда хүртэһэн хүдэлм... шэн мүнөө хүрэтэр эдэбхи үүсхэлтэйгээр... дэлжэ, залуушуулда һайн һайхан жэшээ... руулдаг.

Ажалша бэрхэ нүхэрэйнгөө хонно ор... гүйн тула Лхамажаб Даши-Зыгбеевич ... додог. Тэрэ халаан бүриингөө даабари ... лэн дүүргэжэ, бүхы продукцияа хо... эрхим шанартайгаар бүтээн гаргадаг. ... урдань паровозой детальнуудые дарха... һаа, мүнөө хүсэ ехэтэ электровоз, теп... зуудта шухала хэрэгтэй олон зүйлэй ... сэлнүүдые бүтээнэ. Тэрэ халаанайнгаа ... бари хододоо 35—40 процентээр үлүүлэ...

Олон жэлдэ дархалжа, баян дүй ... тэй болоһон Лхамажаб Даши Зыгбеевич ... һон түхеэрэлгэнүүдээ бүтээсэ ехэтэ... ашаглажа, һүүлэй үедэ ажалайнгаа бүт... 7 процентээр дээшэлүүлһэн байна. Үнгэр... табан жэлэйнгээ даабари хоёр жэл хахад... дүүргээ бэлэй. Энээниень парти, правит... ство үндэрөөр сэгнэжэ, һаяшаг Октябриин ... волюциин орденоор шагнаа. Нэрэ солонь ... водой Хүндэлэлэй дэбтэр соо бэшэгд... 1960 ондо коммунис ажалай хүндэтэ нэрэ з... гэ олгогдоо.

Юрын хүдэлмэришэн аад, иимэ үндэр ... ра шагналда хүртэбэ ха юм. Үнэн ... ажал хэһэн хүн бүхэнэй нэрэ соло ... суурхажа. олоной магтаал. юрөөлдэ ... Теэд Лхамажаб Даши-Зыгбеевич ... наараа һанаагаа заһадаг бэшэ. Арад ... гоо зол жаргалай түлөө бүри эрхимээр ... дэлхэ гэжэ эрмэлзэн ябадагынь тон ... шаалтай.

Тэрэ шэнэ табан жэлэйнгээ даабари ... жэл соо дүүргэхээр социалис ... Байгша оной эхинһээ улам эршэм... ажаллажа, бүри сентябрь һара соо жэлэ... даабари бэелүүлээд, мүнөө 1972 оной ... бөөр хүдэлнэ.

Эршэтэ ажалай охин соогуур үдэр. хо... үнгэрэн ошоно. Сэлэнгын талада ... юрын буряад хүбүүнэй гараар тахал... «булад хүлэгүүд» талын дундуур ... татан гүйлдэнэ. Арадай ажахыда шу... рэгтэй ашаа шэрэһэн электровозуудай ... дэхыень харахадаа, Лхамажаб үхибүүн ... дурсан, эсэгынгээ адуулдаг тоогүй ол... лэгүүд тухай бодомжолдог.

Талын дундуур табжаганаса г... адуун һүрэгүүдые адуулалсажа хү... һэн. Мүнөө олондо хүндэтэй. завод соо... рэтэй солотой хүдэлмэришэн болоод, «б... хүлэгүүдые» тахалалсана.

Арад зондоо, Эхэ орондоо ашатай т... юумэ хэнэб гэжэ һанахадаа. Лхамажаб х... урмашадаг. Үнэн сэхээр ажал хэһэн ... хэн зол жаргалаа дүүрэнээр эдлэжэ ...

Станогууд нэернэ. Эршэтэ ажалай ... халаан дүүрэбэ. Һайн шанартай ехэ п... бүтээн гаргаһан Лхамажаб Даши-З... хүдэлмэришэ нүхэдөөрөө хөөрэлдэн, г... шээ алхална. Тэрэнэй нүхэдынь тон ...

— Орденто заводой хүдэлмэришэд ... даа минии нүхэд юм, — гээд хэлэдэг. Т... мэһээл тэдэнэй ажал хэрэгээр һонирхолог... рээндэ һанаа сэдьхэлээ табидаг. ... ажалайнь туйлалтанууд шэнэ ила... тээшэ дуудажа байдаг. Энээн дээрэһээ ... жаб Даши-Зыгбеевич Болхоев үшөөл ... мээр хүдэлхэ гэһэн зорилго урдаа та... бшуу.

К. ЖАМЬЯНОВ...

Иигэжэ бэшэдэг һэн газетэмнай

ШҮҮМЖЭЛХЫ УДХАТАЙГААР

«БУРЯАД ҮНЭН» газетын түүхэһээ 50 1921—1971

Бурят-Монголой үнэн» газетын 1924 оной декабриин ... номерые һаяхан иража ... Тэрэ номерой түрүү бэ... «Бурят-Монголой республикын хүдөөгэй корреспондентнүүдэй анхаралда» гэжэ ... толилогданхай. Энэ түрүү ... дотор Бүхэроссин хүдөө ... гшэдэй суглаан дээрэ М. И. ...нинай, Д. Бедныш хэлэһэн ... үгһөө хэдэн жэшээнүүд ... Тиихэдэ буряад арад хаан... засагай харанхы мунхаг бай... ...аа һалажа, шэнэ байдал ...ожо байһан тухай хүдөөгэй ...респондентнүүд мэдээсэнэ ... тэмдэглэгдэнэ.

...Манай һургуулиин һайндэр» ... статья соо иигэжэ хэлэг... «Гушидай хушуунай Хай... гэжэ нютагта ноябриин ... үдэшын 6 часта шэнэ ...уули нээгдэбэ. Тэрэ үдэшэ ...аран үхибүүд, үзэг бэшэг ...згүй 10 гаран ехэ зон ...улида һурахаяа ерэбэ. ... һургуулиин дэргэдэ «лик... пункт нээгдэһэн байгаа ... Багша Г. Ж. Аюшеев ...улида һуралсахаяа ерэг... Октябриин хубисхалай ...элэй ой, энэ хубисхалай ... шанар, багша Ленинэй ... һургаалай ашаар буряад ... эрхэ сүлөөтэй боложо, үн... хэлэн дээрэ һураха арга... болобо гэбэ. Һүүлээрнь ...уулиин зүгһөө зүжэг наада ...бад, хубисхалай дуунуудые ...адаа дуулаба, теэд һүниин ...аста дуу дуулалдаһаар гэр ... тарабад.»

...рин аймагай Яруунын ху... ...най Мужыха нютагта 30 ... үрхэтэ айл ажаһуудаг ... Эдэнэй дунда баян хү... хүбүүн-Намжил лама үнгэ... ...э зун Монгол ошожо, Му... нютагайхидай амгалан ... ажаһуухын тулада Богдо ...ай һамганһаа абарал эри... ерэбэ. Тиихэдэнь Мужыха ...та Танасари гэжэ ехэ ...ор бии болоо гүүлээд ерэ... бэ гэжэ удаадахи статья доторнь хэлэгдэнэ. Намжил лама Монголһоо ерэһээр, айл бүхэнһөө 10—10 түхэриг, үхэр мал суглуулаад, Эгэтын дасангай лама Вандан, арба гаран ламанартай Мужыха ерэжэ, ехэ уншалга хээд, тэдэнэр суглараһан мүнгэ зөөриеэ хоорондоо хубаажа абабад. Мужыха нютагта партиин ба комсомолой гэшүүд байһан аад, юу бодожо, юу хаража байгааб гэжэ статьягай түгэсхэлдэ хэлэгдэнэ.

Энэ үдэрэй номер соо Гэнин-Дарма Нацовай «Түгэд эмшэнэртэ» гэһэн гаршагтай статья хэблэгдэһэн байна. Энэ нүхэр гэнтэ нюдэеэ үбдэжэ, ехэ ехэ эмшэ ламанарта хандабаб гэжэ бэшэнэ. Теэд нэгэшье лама аргалжа шадаагүй. Харин Москва ошожо, нюдэндөө операци хүүлээд, таба хоноод хараха аргатай болоо һэм гэжэ мэдээсэнэ.

Мүн тэрэ үедэ (1924 ондо) архи уудаг хүнүүдые шүүмжэлдэг байгаа. Яруунын хушуунай түрүүлэгшэ Цыденжаб Цыдендамбаев Догно гэжэ нютаг ерээд, нэгэ үдэр архидаба. Иимэ албан тушаалтай хүнэй зохихогүй хэрэг үйлэдэһэнэйнь түлөө тушаалһаань сүлөөлхэ тухай дурадхагдана.

7 хоногто нэгэ дахин гарадаг «Бурят-Монголой үнэн» газетэ 47 жэлэй урда тээ иимэрхүү шүүмжэлхы удхатай материалнуудые толилдог байгаа.

О. ЦЫБИКОВ.

Буряад нютагай түрүүшын герой

«Буряад үнэн» газетын 1941 оной альбом һэхэжэ һуутарнай, Улаан Армиин агаарай сэрэгэй летчигүүдтэ Советскэ Союзай Геройн нэрэ зэргэ олгохо тухай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1941 оной июлиин 8-най Указ гаража ерэбэ. Тэрэ Указ дотор иигэжэ хэлэгдэнэ:

«Германска фашизмда эсэргүү тэмсэлэй фронт дээрэ командованиин дайшалхы даалгабаринуудые жэшээтэ һайнаар гүйсэдхэхэ зуураа, баатаршалга ба шэн зориг харуулһанайнь түлөө:

С. И. Здоровцевто — звеногой командир, летчик, младша лейтенант.

М. П. Жуковто — летчик, младша лейтенант.

П. Т. Харитоновто — летчик, младша лейтенант...»

Петр Тимофеевич Харитонов Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай түрүүшын геройнуудай нэгэн. Тэрэ хадаа Буряадаймнай гуша гаран баатарнуудай нэгэн гэһэн алдартай.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай түрүүшын үдэрнүүдтэ лётчик Харитонов һомоёо барагсаан гаргашалһанай һүүлдэ, өөрынгөө «нашанаар» дайсанай бомбардировщик нюдаруулжа унагааһан байха. Тэрэ үдэр, 1941 оной июниин 26-да истребителиин лётчигууд Жуков, Здоровцев гэгшэд тэрэнэй баатаршалга дабтаһан байха юм. Тиигэжэ тэдэ гурбан Советскэ Союзай Геройн нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байна. Дайнай үе согуур подполковник П. Т. Харитонов юрын лётчигһоо полкын командир болотороо урган гараа.

П. Т. Харитонов Улаан-Үдын 12-дохи һургуулиин багша байһан. Мүнөө тэрэ амаралтада гараад, Донецкдэ ажаһуудаг.

Ц. НАМДЫКОВ.

...ХЭ ОРОНОО ХАМГААЛАЯ!

...эгэ ороноо хамгаалгын Агуу...айн эхилһээр тэбхэр гушан ...үнгэрөө. Дайнай түрүүшын ...үүдһээ эхилэн, Эхэ орондоо ... сэхэ байлгада, Совет Ар...аа илалтада этигэл найда...ай байхые, шэн габьяата ...аараа фашис булимтарагша... Улаан Армиингаа бута сохил... туһалхые «Буряад үнэн» га... ажалшан зоноо уряал... үдэрһөө үдэртэ бэшээ. ...эхэнь, «Совет арад Эхэ оро... хамгаалхаар хэзээ бүхэндэ ...!», «Эсэгэ ороноо хамгаалга... ...тэ хүн шэнгеэр, барандаа ...ая!», «Фашис зэрлигүүдые ... дайда дээрэ үгы болгоё!», ...тэй колхознигууд! Трактор ...агты, фронтдо ошоһон трак...тнарые халан һолигты!», ...дбэри дээрэ героическа ажа... фашис зэрлигүүдые Улаан ... бута сохилгодо туһалая!» ...мэтээр газетын номер бүхэн ...

...тэй хамта уран хурса ... бэшэгдэһэн шүлэгэй мүр... газетын хуудаһанууд дээрэ тунхаглагдажа, сонхо гарган үгтэнэ. Тэдэ бадагууд уншагшадай урма зориг бадаруулна, харата муухай дайсаниие шоо үзэн, шобто харуулан, тэдэниие зэбүүрхүүлнэ. Тэдэ бадагуудые дурдабал, иимэрхүү:

Садахаяа болиһон
Салир нюдэтэ дайсаниие
Саарһан дээрэ нэргүй,
Саһан дээрэ мүргүй болгоё!
Манай орон,
Манай нютаг бата бэхи!
Манан тархи,
Манхан Гитлер
мухариха.
Бузар Гитлер аашалжа
Буха зангаар бурхирна —
Үбгэн үбэл айлшалжа,
Үхэл тээшэ захирна.
Уймар нэтэрүү дайсанай
Умарюу сээжэ сүмэрнэ,
Ородой жадын хурсада
Уушха зүрхэнь тэһэрнэ.
Үхэр шэнги
Үсэд дайсаниие дараяы,
Гэсэр шэнги
Зоригтойгоор илаяы!
Хэтэрһэн дайсаниие
Гэдэргэнь сухарюулхаар
Хүдэлэел, нүхэдүүд,
Хүдэлэел дабхараар!
Үхэлөө бэдэрһэн фашистнууд
Үхээрэ дээрээ бархиралдаа.
Үйлөө харалһан нохойнууд
Үхэл дээрээ гангиналдаа.
Хүнэй шуһан ундатай
Хүн бэшэ Гитлер
Агаар дэлхэйн хүрьһэн дээрэ
Амиды ябаха ёһогүйл!
Субад мүнгэн таряагаа
Солбон түргөөр хуряая,
Суута Улаан Армидаа
Колхозой мэндые хүргэе!
Галзуу хара дайсантай
Гал мэсээр бололсоё.
Бузар хоронойнь урдаһаа
Булад ханаар тулалса!

Н. ЦЫБЕНОВ.

Айл бүхэндэ—газетэ, журнал

НЮТАГТАА МАГТААЛТАЙ

...-ИВАЛГА. Ивалгын тур...лэдбэриин ажахын пар... комитет 1972 оной ...захиха хэрэгтэ анхарал ...дуулна. Ажахын пар... организаци айл бүхэнэй ... журналтай бай... ...лөө арад зоной дунда ...ажын хүдэлмэри ябуул... ...эл тараахаар томилогдо... ...тын түлөөлэгшэд, по... ...удта горитой туһалам... ...һэн байна.

...Манай Доодо-Ивалга ню...охэ жэлэй хэблэл за... ...ала эмхи гуримтайгаар үнгэрбэ,—гэжэ почтальон Мани Цыденовна Пурбуева хөөрэнэ.

Нүхэр Пурбуева нютагтаа почтальоноор арбан хоёр жэлэй туршада ажаллажа ябахадаа, арад зонойнгоо дунда хүндэтэй болоһон юм. Мүнөө тэрэ ерэхэ жэлэй хэблэлдэ мянга хоёр зуун түхэригтэ захил абаад байна. Тиигэжэ нютагай айл бүхэн газетэ, журнал захиба. Энээндэ үглөө бүри газетэ, журнал асаржа байдаг почтальон М. Ц. Пурбуевагай хубитань ехэ юм.

Редакцида харюусана

„ДУТУУ ДУНДАНЬ ҮШӨӨ ОЛОН"

Иимэ гаршагтай статья манай газетын октябриин 24-нэй номерто толилогдоһон юм. Загарайн аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой гүүртэ, отаранууд үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлые муугаар ...лна. Дархита тосхондо байрладаг хоёрдохи фермын тугалнуу...нь байра уйтан, досоохи хуушан шэбхэньшье гаргагдаагүй, мүн ...ан-Хүл гэжэ газарта байрладаг ахалагша хонишод Пунсэг ...гуев, Валентина Дабаева гэгшэдэй отарынхид мүнөө хүрэтэр ...ю, хашаагаа заһабарилжа эхилээдүй гэжэ статья соо хэлэгдээ...

...заагдаһан баримта шалгажа үзэхэдэ, сүм тодороо. Мүнөө Дар...-Хүлэй ахалагша хонишод Пунсэг Цынгуев, Валентина Дабаева ...дэй отарын байранууд һэльбэн заһабарилагдаһан, дулаалагда... ...загаадагдаһан байна. Мүн залуу мал адуулдаг Дампил Эр...еевтэ байрын шэнэ гэр баригдаа, хорёо соохи шэбхэнь дууһан ...жэ, сабшалан дээрэ гаргагданхай. Хоёрдохи фермын мал мү... ...дулаан байрада оруулагдажа, тусхай графигай ёһоор эдеэлүү...дэг, һаагдадагшье болобо.

...Дурсагдагша статья колхозой гэшүүдэй хамтын суглаан дээрэ ...эн хэлсэгдэжэ, тодорхой хэмжээ ябуулганууд хараалагдаба ... КПСС-эй Загарайн райкомэй нэгэдэхи секретарь нүхэр Скуба... манай редакцида мэдээсэһэн байна.

Таниие ямараар ханганаб?

ХҮГЖЭЛТЭ БИИ, ТИИГЭБЭШЬЕ...

АРАД ЗОНОЙ ажаһуудал тушаа гүрэн түрымнай жэл, үдэр бүри гаргажа байдаг анхарал хэндэшье мэдээжэ. Эхэ оронойомнай эрхэтэн бүхэн, үхибүүншье, үндэр наһатаншье тэрэниие мэдэрдэг, баясадаг ха юм. Теэд байра байдалай, ажаһуудалай һайжарха, хүгжэхэ бүри хүнэй эрилтэ хэрэглэмжэ үсөөрдэг, бага болодог аал?

Үгы бшуу даа. Оршон тойронхи ажабайдалтай хүн адлихан ургана. Тэрэнэй эрилтэ улам тодорхой, ажабайдалдаа тааруу, урданайхиһаа ондоо, онсо шанар шэнжэтэй болоно. Тиимэһээ хүнэй эрилтые алишье талаарнь хангаха тухай асуудал хүшэршье, хүндэ орёошье асуудалнуудай нэгэн гэжэ тэмдэглэмээр.

— Аймагаймнай хүн зоной ажаһуудал һүүлэй хэдэн жэлэй туршада нилээд һайжаруулагдаа, үргэдхэгдөө, — гээд Хориин аймагай гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо М. Ц. Гармаев хөөрөөгөө эхилнэ.—Комплексно аргаар ажалшадые хангалгада энэ жэлдэ илангаяа ехэ анхарал хандуулаад байнабди. Иимэ аргаар хүдөөгэй малшад, таряашад болон ой модоной хүдэлмэрилэгшэдые хангахада ехэ зохид, таарамжатай байна. Энэ аргые улам саашань нэбтэрүүлхын түлөө нютаг нуга бүхэндэ тусхай таһагууд нээгдэжэ эхилээ. Жэшээлхэдэ, Удинскда, Тээгдэдэ комбинадаймнай филиалнууд хүдэлнэ. Тобшохоноор хэлэбэл, ажалшадаа хангаха талаар түлөөһэтэ 19 янзын туһаламжа үзүүлхэ һаа, 17-ень бии болгонхойбди. Часай мастер прокадай таһаг хоёр үшөөл дутуу байгдана,—гэжэ нүхэр Гармаев тэмдэглэбэ.

ҮНЭХӨӨРӨӨ, ажалшадаа ажаһуудалай, соёл культурын, элүүр энхын талаар хангалгын хүдэлмэри Хориин аймаг дотор яһала амжалтатай ябуулагдана. Һүүлшын табан жэлэй үе соо түлөөһэтэ туһаламжын янза бүриинь тоо 6 дахин олошороо. Эд бараанай эрьесэ 2 дахин дээшэлээ, 8-дахи табан жэл соо 65 миллион түхэригэй эд бараан худалдагдаа, оло олон һууринуудта хүдөөгэй клубууд нээгдээ. Жэшээлхэдэ, Буламда, Ашангада, Анаагай Үртөөдэ, Баян-Голдо, Майлын, Хүрбын леспромхозуудта болон бусад газарнуудта соёлой гуламтануудай шэнэ галханууд носонхой. Шлакоблогоор баригдаһан 150 хүнэй һууритай шэнэ клуб Аалан нютагта ашаглалгада үгтөө.

1961 онһоо байгша он хүрэтэр аймаг дотор библиотекэтэй хүдөөгэй юһэн клуб, медицинын хэдэн эмхи зургаан, арба гаран магазинай байра заһабарилагдаһан, зарим газарта шэнээршье баригдаһан байха юм. Тиихэдэ үнгэрһэн 5 жэл соо ажалшадай элүүр энхые хамгаалхын талаар мүн лэ горитой хүдэлмэри ябуулагдаа. Аймагай түб Хори, мүн Тээгдэдэ шэнэ больницанууд, диспансер, Хүлэй санаторидо унталгын корпус гэхэ мэтэ баригдаһан.

1968 ондо аймагай арад зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха комбинат ашаглалгада үгтэһэн. Комбинадай гурбан машина долоон хоногтоо дүрбэ удаа тусхай графигай ёһоор малшадта ошодог. Комбинадай хүдэлмэрилэгшэд: эсхэгшэ, парикмахер, фотограф, сабхишан, телемастер, гэгшэдые хаана яанагүй хүнүүд хүндэтэйгөөр угтадаг. Байгша онһоо эхилжэ, аймагай комбинат нооһон хубсаһанда захил суглуулаад, городто асаржа нэхүүлээд, бэлэн болоходонь ажалшадтаа асаржа хубаадаг болонхой. Эдэ бүгэдын ашаар комбинадай хүдэлмэрилэгшэд жэлэйнгээ түсэб 9 һара соо үлүүлэн дүүргэбэ ха юм.

Хэрбээ аймагай ажалшад гэр байра соогоо гоё һайхан мебель табихаяа һанабал, комбинадтаа захил хэдэг. Суглараһан захилай тоогоор Улаан-Үдын мебельнэ фабрикатай договор баталагдадаг.

— Диван орон, телевизор дорохи стол, кухниин гарнитур, тэбхэр стол гэхэ мэтэнүүд илангаяа ехэ эрилтэтэй байдаг,—гэжэ комбинадай главна инженер Л. В. Машкова хөөрэнэ.

Хубсаһа эсхэгшэ Н. Х. Суворовае нютаг бүхэндэ магтан хэлсэдэг. Һарадаа 2—2,5 мянган түхэригтэ хубсаһа эсхэхэ түсэбөө 5 мянганда хүргэнэ. Тиихэ зуураа, комбинадай дэргэдэ нээгдэһэн ГПТУ-гай һурагшад ерээдүйн оёдолшодто ехэ туһа хүргэжэ байдаг.

— Совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд бидэнэртэ хододоо туһаламжа үзүүлдэг юм. Тэдэнэр ажахы дотороо тусхай таһаг байгуулжа үгэнэ. Тиимэ ажахынуудта ажалшадые хангалга урагшатай, саг болзор соогоо ябадаг. Георгиевкын, Дээдэ-Тайлсын совхозуудта, Хандагайн, Хориин леспромхозуудай пунктнуудта тусхай таһагууд болзор соогоо үгтэһэн лэ байдаг. Тиимэһээ бидэнэр графигаа наринаар сахидаг гээшэбди,—гэжэ Машкова саашань тэмдэглээ һэн.

Аймагайнгаа ажалшадай культурын талаар хангалгые һайжаруулха хэрэгтэ соёлшод анхаралаа яһала хандуулна. Хүдөө ажахын олон кампаниудай үедэ соёлшод хэрэгтэй газартаа, хэрэгтэй сагтаа ерээд лэ байдаг заншалтай. Хонгёо дуунууд, хүхюу хүгжэм, хатар наадан, ажалдаа эсээд ерэһэн хүдэлмэришэндэ хүсэ шадал дахин нэмэжэрхидэг ааб даа.

Хори тосхондохи Соёлой байшангай хүдэлмэри нилээд һайжаранхай. Асуудал ба харюугай, «Хори—табан жэл соо», «Совет эхэнэртэ алдар соло!», «Намарай найр», ажалай түрүүшүүлэй үдэшэнүүд заншал ёһо болон, түб һууринай ажалшадай ажабайдалда нэбтэрэн ороһониинь һайшаалтай. Энээнэйнгээ хажуугаар Хориин аймагай соёлшод хүршэ Хэжэнгэ, Яруна ошожо, дүй дүршэлөө андалдадаг болоһондоо республикын бүхы соёлшодто дэмжэгдэхэ зэргэтэй.

КИНО. Һүүлэй гурбан жэл соо аймаг дотор үргэн экрантай долоон түхеэрэлгэ тодхогдоһон байна. Октябриин һайндэрөөр Дээдэ-Тайлсын совхоздо, декабриин 5 болотор Бага-Хүрбэдэ үргэн экран табигдахаар хараалагданхай.

— Арад зоной байра байдал һайжаржа, айл бүхэн шахуу телевизортэй боложо байна. Телевизорэй олон болоходо, кинодо ябадаг зонойомнай тоо үсөөрнэ. Кино харагшадаа алдахагүйн тула үргэн экрантай кино олоор, түргэнөөр нэбтэрүүлхэ болонобди. Тиихын түлөө хүдэлмэри ябуулагдажал байдаг гээшэ,—гэжэ аймагай киносетиин директор Н. И. Белоусов хөөрэнэ.

Аймпотребсоюзай түрүүлэгшэ нүхэр Б. С. Самбуевтай уулзажа, нэгэ хэды асуудалаар һонирхогдоо:

— Эд бараанай эрьесээр түсэбнай жэлһээ жэлдэ дүүргэгдэдэг лэ даа. Гэхын хажуугаар нюуха нөөхэ юумэгүй, дутуу дундануудшье бии байһаар. Худалдан абагшадаа культурнаар, түргөөр хангадаг болохын түлөө оролдолго яһалашье хэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, аймагай түбэй универмагта найман хүнэй орондо 12 наймаалагша хүдэлдэг боложо, касса табигдаба. Тиихэдэ эдеэ хоол худалдадаг 1-дэхи магазин баһал иимээр хүдэлмэрилжэ эхилхэнь.

Хориин аймагай ажалшадай ажаһуудалай эрилтэ хэрэглэмжэ хангадаг эмхи зургаануудай мүнөө үеын эрхэ байдалтай тон тобшохоноор танилсагдаа. Тиихэ зуураа, алиш... таладань хүгжэлтэ бии, урагшаа да... шаһан алхамууд олон гэжэ тэмдэглэмээр. Гэхэтэй хамта, дутуу дундыень, анхарагдаагүй асуудалнуудыень алхан гаража болохогүй хаш.

СОЁЛШОД ТУХАЙ. Тэдэнэрэй хүдэлмэридэ һайниие үшөөл хүсэмөөр. Үбһэ, таряа хуряалгын үедэ табиһан 26 концерт ажалшадые дүүрэн хангамаар аал? Аймагай түбтэхи соёлой байшан, соёлой ёһотой гуламта боложо шадаадүй. Энэ асуудалаар тус байшангай директор нүхэр Мякотинада хандахада:

— Клубнай газаа талаһаан үзэмжэгүй болошонхой. Хүйтэншье. Түхэл шарайгүй байра соо хүншье суглардаггүй,—гэжэ харюусаһаниинь халагламаар лэ.

Аймагай соёлой байшан гараха жэлдэ шэнэ байрада орохоор хүлеэгдэнэ. Гоё байшан соо ороходоо, ажалынь гоёор ябашаха гэжэ һанахань бэрхэтэй шэнги. Юуб гэхэдэ, соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзна конференци октябриин 29-дэ зарлагдаһан байгаа. Тиихэдэ сугларха ёһотой зоной хахадыньшье тус конференцидээ ерээгүй һэн. Тиимэһээ конференци тэрэ үдэр болоогүй, хойшолуулагдаһан юм. Дутуу дундануудаа хэлсэхэ, тэдэниие усадхаха тухай хөөрэлдэхэ газарынь энэл байгаа бэшэ гү?

— Шэнэ ерэһэн мэргэжэлтэд хүдэлжэ үгэнэгүй, ябашана,—гэжэ гомдоһон соёлой байшанай директор Мякотина хажуудань дүтэ байдагшье һаа, өөрөө суглаандаа юундэ ерээгүй гээшэб? Тарбагатайн хүдөөгэй клубта нэгэ жэл соо яахадаа долоон хүдэлмэрилэгшэд һэлгэгдэхэ болоо юм. Эдэ бүгэдые хаража, тобшолол хэжэ үзэхэдэ, соёлшодой өөһэдынь дунда ажалай журам һула, хайша хэрэгээр ажалдаа хандаха ябадал үзэгдэһөөр гэжэ тэмдэглэмээр. Тиимэһээ мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ зорилготойгоор эмхидхэгдэдэг семинарнуудта хүдөөгэй клубые даагшанарай үсөөн хүниинь лэ ерэдэг «заншалтай». Мэргэжэлээ дээшэлүүлдэггүй «мэргэжэлтэдэй» хүдэлмэри баһал тухайлагдахаар гүб даа.

Аймагай киносетьдэ «нүүдэл» хоёр кино бии. Машинагүй дээрэһээ тэрэнь байра дээрээ байһаар.

— Һая «ГАЗ-69» түхэлэй машинатай болообди. Киногоо нүүлгэдэг боложо, комплексно хангалгада хабаададаг болохомнай ха,—гэжэ аймагай киносетиин начальник Белоусов найдуулһан байна.

Тиихэдэ райпотребсоюзай адреста жаа жаахан гомдолнууд орохоёол һанадаг. Жэшээнь, аймагай түб пекарнида хилээмэнэй багаар баригдаада, ехэ шууяан гарана. Ажалшадай гомдохоньшье буруу бэшэ.

— Пекарнидамнай хилээмэ баригшад аргагүй дуталдана. Салингайнгаа багаар түлэгдэдэг дээрэһээ эндэ ороһон хүн удаан байнгүй гарашана. Хайшаншье гэхэ аргаяа үшөө олоодүй байнабди,—гэжэ нүхэр Самбуев шаналха юм.

Шаналхаар дутуу дунда юумэн ажалшадай ажаһуудалай ба соёл культурын эрилтэ хэрэглэмжэ хангагшадай хүдэлмэридэ яһала бии. Тэдэниие эрид түргэн усадхаха арга боломжонуудшье Хори нютагта бии. Теэд эдэ баян арга боломжонууд үшөө хэрэглэгдээгүй байһаар. Зүгөөр энээндэ һаяын үдэрнүүдтэ анхаралаа хандуулжа, эхилээд байһан соёлой хоёр жэлэй добтолгодо эдэбхитэйгээр хабаадалсаха бээ гэжэ найдагдана.

В. ТОКТОХОЕВА,
манай корр.

ГАЗАРАЙ БАЯЛИГ БЭДЭРЭГШЭД

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ардаг морид геологуудай гол унаань болодог юм. Геолог Александр Белкин шэнжэлжэ байһан участогһаа газарай породо баазадаа абаашажа ябана.

ТАСС-ай фотохронико.

Польшын автомобилиин түрэһэн үдэр

Польшодо эгээн элбэгээр дэлгэрһэн «Варшава» гэжэ түхэлэй хүнгэн машинануудай мүндэлһөөр эгээл хорин жэл гүйсэбэ. 1951 оной намар Варшавын автомобильна заводто Польшын түрүүшын хүнгэн машинанууд хабсаргагдажа эхилһэн юм. Тиихэдэ гол детальнуудынь Советскэ Союзһаа асарагдадаг байгаа.

Мүнөө Варшавын хүнгэн машинануудай завод арадай Польшын-Ниислэлэй эгээн томо предприятинуудай нэгэн юм. Эндэ дүн хамта 17 мянган хүн хүдэлдэг. 2,5 минута болоод лэ конвейер дээрэһээ шэб шэнэхэн «Варшава» гү, али «Сирена» маркын хүнгэн машина буужа байдаг. Хэрбээ энэ хорин жэлэй туршада хахад миллион хүнгэн машинын үйлэдбэрилэгдэһэн байгаа һаа, удаадахи табан жэлэй туршада мүн лэ эды шэнээн машинанууд бүтээгдэхэ юм.

Польшын хүнгэн автомашинанууд дэлхэйн олохон оронуудта мэдээжэ болонхой. Хойто жэлһээ эхилжэ, Чехословаки, ГДР, ФРГ мэтын оронуудта урда урданайхиһаа олоор Польшын машинанууд эльгээгдэхээр хараалагдана. Варшавын заводой үйлэдбэрилжэ гаргаһан деталь, частьнуудһаа Египеттэ, Колумбида тэдэниие хабсаралга эмхидхэгдэхэ юм.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДТА

Элүүрые хамгаалга эршэтэйгээр хүгжэнэ

Кубада революциин илаһан сагһаа хойшо элүүрые хамгаалха хэрэг эршэмтэйгээр хүгжэжэ байнхай. Маляри, халуун үбшэн, дифтерит, полиомелит гэхэ мэтэ үбшэнүүд огтолон усадхагдаа. Хотын үбшэнтэн, уушханай ханяадатан хараа байса үсөөрөө. Элүүрые хамгаалгын хэрэгтэ революционно правительство жэл бүри 300 миллион песо һомолдог юм.

Революциин урда тээхи үе сагтай жэшэхэдэ, элүүрые хамгаалгын хүдэлмэрилэгшэдэй тоо 11 дахин олошороо. Гэбэшье орон дотор мэргэжэлтэй врачнууд, фельдшернүүд, сестранууд үшөөл дуталдаһаар зандаа.

Мүнөө Кубын медицинскэ дээдэ, дунда һуралсалай газарнуудта таба мянган үлүүтэй эдир басагад, хүбүүд һурана.

Тэдэнэй 49 процентнь эхэнэрнүүд юм,—гэжэ медицинскэ һуралсалай хэрэгые эрхилэгшэ Марио Ескалона Речкера гэгшэ хөөрэнэ. — Революциин илаһанай һүүлдэхи жэлнүүдтэ бидэ зургаа мянга үлүүтэй врачнуудые, 30 мянга шахуу фельдшер, медсестра, технигүүдые һурган гаргаабди.

Медицинскэ хангалтын эрид һайжарһан ушар социалис Кубын тон шухала амжалтануудай нэгэн мүн.

„Түрэл хотодо мянган минута зорюулая"

Секешфехервар — Венгриин эртэ урдын хотонуудай нэгэн. Тиихэдэ, Римэй эзэмдэлгын үедэ, энэ хото провинциин түб, Альба Регия гэжэ нэрэтэй байһан юм. Мүнөө Секешфехервар мянган жэлэйнгээ ойе тэмдэглэхэ гэжэ бэлэдхэл хэнэ.

Энэ ойн баярай урдахи үдэрнүүдтэ «Видеотон» гэжэ радиотелевизионно заводой Клара Цеткинэй нэрэмжэтэ социалис ажалай бригада үүсхэл гаргажа, түрэл хотоёо болбосон болгоё гэһэн уряалтайгаар бусад предприятинуудай коллектив, бригадануудта хандаа юм. Тиин «мянган жэл—мянган минута» гэһэн хүдэлөөн түрөө һэн. Эртэ урдын Секешфехервар хотын хүн бүхэн сүлөөтэй сагайнгаа мянган минутые түүхэтэ памятнигуудые нэргээлгэдэ үйлсэ, сэсэрлигүүдые ногооруулгада зорюулха гэжэ шиидээ. Ойн баярта бэлэдхэл, субботник болон воскреснигүүдые үнгэргэлгэ мүнөө Секешфехерварай хамаг предприяти, эмхи зургаан, һуралсалай газарнуудта түлэг дундаа ябажа байна.

Аха дүүгэй дайшалхы нүхэсэл тухай фильм

Халхын гол дээрэ болоһон байлдаануудай үедэ майор Гэлэгэй ба полкын комиссар Буровай ударидалга доро тусхай зорилготой нэгэ бишыхан отряд японтондо эсэргүү тулалдаануудта хабаадана. Эдэмнай тагнуулшад гэжэ абаһаар таахаар ааб даа.

«Багахан отряд» гэжэ үргэн энтэй, үнгэтэ фильмые «Монголкино» студи «Мосфильмтэй» хамта буулгажа байнхай. Фильмын гол рольнуудые мэдээжэ совет артистнууд Всеволод Сафонов, Элла Леждей, Нурмахан Жантурин, Светлана Старикова, тэрэшэлэн монгол артистнууд Чойсон, Лувсан, Ганболд, Гантүмэр ба бусад гүйсэдхэнэ.

Халхын голой байлдаануудта хабаадаһан монголой хуушанай оператор Б. Дэлэг иигэжэ хөөрэнэ:

— Тэрэ үе сагһаа хойшо гушаад гаран жэл үнгэрөө. Гэбэшье хоёр арадай дайшалхы баатаршалга мартагдаагүй, мартагдахашьегүй. Би энэ уран һайханай фильм буулгалгада хабаадажа байһандаа тон ехэ зол жаргалтайб, омогорхолтойб. Юуб гэхэдэ, аха дүүгэй нүхэсэлнай үдэр бүри бэхижэн батажана бшуу. Тэрэнэй үшөө нэгэ гэршэ хадаа энэ уран һайханай фильм мүн.

(ТАСС).

САЯАҺАА ВИТИМ ХҮРЭТЭР

ҺОНИРХОЛТОЙ УУЛЗАЛГА

Улаан гвардеец, поэт, журналист... Эдэ үгэнүүд ниисэлэ хото Москвагаа манда айлшаар ерэһэн А. Д. Брянскиин намтарые тодорхойлдог.

Революциин урда тээ залуу поэт Саша „Красный (псевдонимынь) Верхнеудинск хотоор ябаһан. Тиимһээ мүнөө үеын Улаан-Үдэтэй тэрэ һонирхон танилсаба. Хүдөө ажахын хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдые бэлдэдэг Буряадай техникумдэ һуралсагшад поэтэй уулзажа, һонирхолтой хөөрэлдөөн шагнаба. Табин дүрбэн жэлэй саада тээ үнгэрһэн үйлэ хэрэгүүд үсэгэлдэр үнгэрһэн шэнгеэр үзэгдөө.

Наяад наһатай болобошье, Александр Давыдович үшөөл хүнгэн, хөөрүү зохид зантай. 1919 оной майн нэгэнэй демонстрациин үедэ абтаһан зураг дээрэ В. И. Ленинэй саана һахалтай, залуу хүбүүн зогсодог. Тэрэ хүбүүн Ф. Э. Дзержинскиин нюуса даабаряар Владимир Ильичые хамгаалжа ябаа бшуу.

— Ниимэ ушар намтай нэгэтэ бэшэ тохёолдоо байһан юм, — гэжэ А. Д. Брянский хөөрэнэ.

Эдэ зурагуудые хараһадаа А. Д. Брянскиин Ленин багшын тухай хүн байгаа гэжэ мэдэнэбди. Тиимэһээ сэдьхэлээ хүдэлгэн айлшанай хөөрөө шагнаһан байнабди.

«Намһаа мүнөө Владимир Ильич тухай дуулахадаа, Ильичэй, энэрхы сэдьхэл, хүнүүе хүндэлдэг шанар шэнжэнь, оюун хурса ухаан бододоонь бүри ехээр сэгнэжэ, гүнзэгыөөр ойлгожо байна бэшэ, — гэжэ нүгөө Брянский тэмдэглээ. Лениной зохёолнуудые олоор уншагты, Ленинэй хэндэжа, хөөрэлдэжэ ябагты,—гэжэ үгынөө түгэсхэлдэ шагнагшадые тэрэ урялаа.

М. МЕДОВАЯ.

ДААБАРИ АБАБА

Дүн сагаан самса дээрэ улаахан галстугуудые зүүһэн басагад, хүбүүд шугам шэнгеэр зураан жагсаалда зогсоодхино. Улаан мүр мүрдэгшэдэй Октябрьска районой штабай түрүүлэгшэ Таня Нетёсова районойгоо һургуули бүхэнэй штабай түлөөлэгшэдһөө рапорт абана. Һургуули бүхэнэй пионернүүдэй эмхидэ улаан мүр мүрдэгшэдэй штаб байгуулагдаһан юм. Тэдэнэр мүнөө нэгэн сэмбэ фабрикын Соёлой байшан соо нэгэл зорилготой суглараа.

Пионернүүдэй городской штабай хүтэлбэрилэгшэ А. С. Плужникова пионернүүдые амаршалба. Тиихэ зуураа, Октябрьска районой улаан мүр мүрдэгшэд үнгэрһэн жэлэй туршада эрхимээр хүдэлмэридэжэ гараа, ехэ юумэ хээ гэжэ тэрэ тэмдэглэһэн байна. Удааһн пионернүүдэй штаб бүхэндэ һуралсалай энэ жэл соо бүтээхэ даабарин үгтөө. Тэрэ даабаринай ёһоор, һурагшад юу хаха юм гэбэл: «Түрэл оромни» гэһэн Бухарассин аяншалагшын нэгэ шэглэл — «Ленинэй нэрэ — манай туг дээрэ» гэжэ нэрлэгдэдэг. Энэ шэглэлэй ёһоор пионерскэ организациин түүхэеэр материалнууд суглуулагдахо, отряд, дружина, район, город бүхэнэй пионернүүдэй эмхи уйайнгаа түүхэ бии болохо ёһотой.

Улаан-Үдын Октябрьска районой улаан мүр мүрдэгшэдэй «Поиск» гэжэ штабай гэшүүд «Пионернүүдэй эмхи социализм тогтоолгын һүүлэй үедэ» гэһэн темээр материал суглуулха даабари абаа.

Пионернүүдэй энэ даабаряа амжалтатай дүүргэхынь тула пионерскэ хүдэлөөнэй ветеранууд С. А. Мункоева, Т. Н. Новосельцева, М. В. Лисютина гэгшэд амаршалһан, һайнние хүсэнэн байна.

МАНАЙ КОРР.

ХҮҮГЭДЭЙ КОМБИНАТ

ДООДО-БУРГАЛТАЙ. Боро хирпиисэер бариһан хоёр дабхар ордон эндэхи «Мир» колхозой түб һууринай тэг дунда мүндэлбэ. Һаянай энээгүүр шуурхатай хүхюун болонхой. Энэмнай колхозой хүүгэдэй комбинат нээгдэбэ гэшэ. Мүнөө эндэ 90 үхибүүд саадта ябана, һаяар 25 үхибүүд яслида абтаха юм.

Ингэжэ колхозой гэшүүд бага үхибүүдээ комбинатда тушаажархёод, һанаа амархан ажаллажа ябаха аргатай болоо. Шэнэ саад-яслиин угаа зохидоор түхеэрэгдэнхэй. Бүхы мебель, хүрэгсэлнүүдынь, наадаанхайнуудынь шэнэ. Байрань үхибүүдэй амаршалдаха 8 томо таһалгатай, шуулай эдеэлхэ, эдеэ тарааха бэлдэхэ, хубсаһа хунарынь угааха таһалгануудтай. Мүн үхибүүдтэй элдэб хэшээл үнгэргэхэ таһалгатай.

Хүүгэдэй энэ комбинатда шэнэ дабаритай бархэ хүмүүжүүлэгшэд Цыренодолгор Менжикова хүтэлбэри доро хүдэлнэ.

Энэ комбинат колхозой хүсөөр бүтээгдэнэн, түхеэрэгдэһэн байна.

Ц. СУБАНОВ.

Зэдын аймаг.

СПОРТЫН ШЭНЭ ЗАЛ

Ю. А. Гагаринай нэрэмжэтэ Хиагтын дунда һургуулиин һурагшад һаяхан спортын шэнэ залтай болоо, урмашан баясаба. И. Я. Белкиной хүтэлбэрилдэг баригын участогай урашуул богонихон сагай хугасаада түс барилгые ашаглалгада үгэһэн байна.

Шэнээр ашаглалгада үгтэһэн энэ зал Хиагта хотодо баригдаһан спортын түрүүшын түхеэрэлгэ болоно.

Һургуулиин һурагшад мүнөө спортивно шэнэ зал соо олоороо сугларжа, волейбол, баскетбол, теннис наадаг, класс классаараа мүрысөөн болобо.

С. КЛИМОВ.

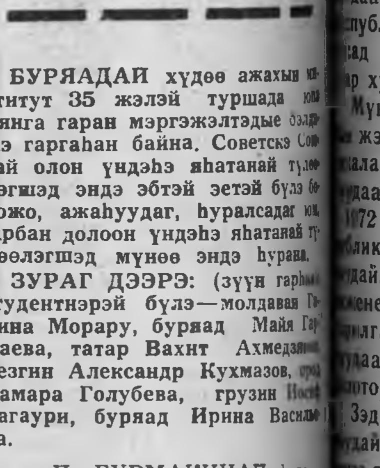

БУРЯАДАЙ хүдөө ажахын институт 35 жэлэй туршада мянга гаран мэргэжэлтэдые бэлдэжэ гаргаһан байна. Советскэ Союзай олон үндэһэ яһатанай түлөөлэгшэд эндэ эртэй эртэй бүрилдэжо, ажаһуудаг, һуралсадаг юм. Арбан долоон үндэһэ яһатанай түлөөлэгшэд мүнөө эндэ һурана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) студентнүүд будэ— молдаван Галина Морару, буряад Майя Гармаева, татар Вахнт Ахмедзянов, лезгин Александр Кухмазов, орос Тамара Голубева, грузин Иосиф Гагаури, буряад Ирина Васильева.

П. БУРМАКИНАЙ фото.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой мал адуулагша Александр Хандаков хада майлын үбэрөөр малаа бэлшээхэ зуураа хэрмэ агнаад абадаг. Тэрэ мүнөө 100 гаран хэрмэтэй болонхой, агнуурина үргэлжэлүүлжэ байна. Һаяшаг энэ нүхэр харабтар үнгэтэй булага барьа. Энээние тэрэнэй хэрмэшэ нохой шэнэһэн модондо гаргажархёод, хусажа байгаа ха.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Александр Хандаков агнуурида.

Д. ДУГАРОВАЙ фото.

Ахын аймаг.

25 жэлэй ойе тэмдэглэбэ

Социалис Ажалай Герой, Буряадай АССР-эй Верховно Советэй депутат Дарья Касьяновна Тумурова Улаан-Үдын нарин сэмбын фабрикада хүдэлжэ эхилһээр 25 жэлэйнгээ ойе ноябриин 10-най үдэр тэмдэглэбэ. Хамта хүдэлдэг нүхэдынь саадашье амжалтатай һайнаар хүдэлжэ, золтой жаргалтайгаар ажаһуухыень юрөөбэ.

25 жэл. Хүнэй наһанда ехэхэн лэ саг гээшэ бэээ. Дарья Касьяновна олон жэлдэ эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлжэ, түрүү ажалаараа фабрика дотороо суурхаа. Һайн шанартай сэмбэ нэхэжэ гаргахын тула бүхы шадабари мэргэжэлээ ажалдаа зориулаа. Тэрэнэй нэхэһэн сэмбээр хэдэн мянган совет ажалшад хубсаһа оёһон лэ байха.

Юрын ажалша эхэнэр аад, Ленинэй орденоор шагнагдажа, удаань Социалис Ажалай Геройн үндэр нэрэ зэргэдэ хүртөө. Хамта хүдэлдэг нүхэдынь хүдэлмэришэдынь байгша он соо Буряадай АССР-эй Верховно Советэй депутатаар дэбжүүлээ һэмнэй. Олоной этигэл найдалые үнэн сэхэ ажалаараа харюулжа гэжэ тэрэ мүнөөшье оролдолго гаргана.

25 жэл нэгэ фабрикада хүдэлбэ. Саашадаашье улам эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлжэ, бүри ехэ сэмбэ нэхэхэ байһандань нэжэг түрэмөөр бэшэ.

Н. ХАЗАГАЕВ.

БАЯН ОЛЗОТОЙ БУСАНА

Мүнөө намар дулаан байжа, илангаа ой тайга соогуур, нуур сөөрэмэй эрьеэр агнуурые хэжэ ябагшадта аргагүй зохид үдэрнүүд үзэгдэнэ. Хойто-Байгалай аймагай ажахынуудай агнуушад үдэр бүри баян олзотой агнуурида бусажа ерэнэ. Һүүлэй мэдээнэй ёһоор, ондатра баригшад хаараалһан түсэбөө дүүргэжэ дүтэлөө. Жэшээнь, «Рассвет» колхозой анһадынд мүнөө 2160 ондатрын арһа гүрэндөө тушаанхай, аймаг соогоо түрүү һуури эзэлжэ ябана. Хоёрдохи һууриие эзэлһэн Калининай нэрэмжэтэ колхозой агнуушад 1279 ондатра барижа тушааа. Бүхыдөө аймаг дотор хамта дээрээ 8000 ондатрын һайн шанартай арһан тушаагдаад байна.

Г. МИХАЛКИНА.

Байгша оной хабарһаа хойшо өөһэд өөһэдынгөө зоны «А» классай бүлэгтэ наадаһан футболистнуудай түрүү һуури эзэлэлгэдэһэн хоорондоо наадажа эхилһэн юм. Манай зургаадахи зоно сооһоо түрүү һуурида гараһан Семипалатинскын «Спартак» команда бусад зонуудай эрхим футболистнуудтай наадахада бирабагүй. Тингэжэ эдэнэр, Пермиин «Звезда», Нальчигай «Автомобилист», Липецкын «Металлург» командануудта шүүгдэ-

СПОРТ

„ЗВЕЗДА", „АВТОМОБИЛИСТ", „ИСКРА"

һэн, Смоленскын «Искра» командатай тэнсэһэн байна.

Түрүү һууриин түлөө наадаһан «Звезда» команда дүн хамтадань долоон очкотой боложо, РСФСР-эй алтан, хоёрдохи һуури эзэлһэн «Автомобилист» мүнгэн медальнуудта хүртэбэ. Тингэжэ эдэнэр ерэхэ — 1972 ондо «А» классай нэгэдэхи бүлэгэй футболистнуудтай наадаха болобо. Гурбадахи һуури эзэлжэ, бронзо медальда хүртэһэн «Искра» команда «А» классай нэгэдэхи бүлэгтэ орохын түлөө Украиниин ССР-эй «А» классай хоёрдохи бүлэгэй зонын командатай хоёр удаа наадаха болоо.

СССР-эй «А» классай нэгэдэхи бүлэгэй футболистнуудтай наадаха эрхэ олохын түлөө гүрбан командань шалгараха юм. Хойгуурхи һууринуудые эзэлһэн «Спартак», «Металлург» командануудаар ерэхэ жэлдэ өөһэд өөһэдыешье хэһэн футболистнуудтай наадаха болобо.

Т. БАДМАИН.

ҺУРАГШАДАЙ МҮРЫСӨӨН

Аршаан посёлогой үзэсхэлэнтэ һайхан газарта зүг тодорхойлгоор мүрысөөн Улаан-Үдэ хотын, Кабанскын, Загарайн, Улаан-Үдын аймагуудай һургуулинуудай һурагшадай дунда болобо. Найман жэлэй һургуулинуудай 8, дунда һургуулинуудай 22 команда мүрысөөндэ хабаадалсаа.

Мүрысөөнэй дүнгөөр найман жэлэй һургуулинуудай дунда Улаан-Үдын 8-дахи һургуули 1-дэхи, 18-дахи — 2-дохи, 47-дохи — 3-дахи һууринуудта хүртөө. Дунда һургуулинуудай дундаһаа 52-дохи һургуули онсо шалгаржа, 1-дэхи һуури эзэлээ. Советскэ районой 2-дохи интернат һургуули, Железнодорожно районой 22-дохи һургуулинууд удаадахи һууринуудта хүртэһэн байна.

Улаан-Үдын 8-дахи ба 52-дохи һургуулинуудай командануудай үхибүүдэй аяншалгын республиканска станцин зүгһөө дамжуулгын кубок болон грамотануудаар шагнагдаа.

Гараха оной март һарын 25-һаа 30 хүрэтэр республикын бүх аймагууд дотор спортын энэ зүйлөөр мүрысөөн үнгэргэгдэхэ юм.

Л. ПОХОЕВА.

ЗАГАҺАШАД ОТОГТОО ГАРАБА

Нуур сөөрэмүүдэй, гол горхонуудай хүрэжэ захалхатай сасуу загаһашад агнуурида гарадаг заншалтай. Хойто-Байгалай аймагай агнуушад урид түхеэрэгдэһэн байрануудтаа зэр зэмсэгээ асаржа, отогто түбхинэжэ эхилэнхэй. Жэшээнь, Н. С. Турчаниновай бригада Дагарада, М. М. Орловой — Дундахи гэһэн газарта ошонхой. Мүн Е. Ф. Новолодский, А. Ф. Кучинский гэгшэдэй бригаданууд Холодное, Душкачане гэдэг олзоборилгын газарта нүүбэ.

Һаяар даа, һаяар эдэнэрэй үбэлэй түрүүшын баян олзо Нижне-Ангарскын загаһанай комбинатда тушаагдахал байха. Аймагай бүхы загаһашад бригаданууд жэлэй дүүрэтэр үшөө 900 центнер загаһа гүрэндэ тушаахаар бээ зэдэнхэй.

М. ФЕДОРОВА.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Правдашадай мүрысөөн» — түрүү бэшэг. Республиканска Хүнэсэлэлэй самбар. Нютаг нютагаар һаа абтаһан мэдээсэлнүүд. ТАСС-ай һүүлэй һонинууд.

Хоёрдохи хуудаһанда. В. Николаевай «Емельяновска түмэн шалгра» гэһэн статья. «Ерэдэй ажамидралтай үндэһэ түүхэ» — Н. Кузьминовай статья. Турэл орон доторнай.

Гурбадахи хуудаһанда. Түдэнэй урса гэр» — С. Дежула болон В. Козлачковай очерк. Хилын саанаһаа.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Мүгэжэл шадабарида һураха» гэһэн фоторепортаж. «Дайшадым командир» — А. Гурждарын статья. Редакцида ерэһэн бэшэгүүдэһээ. Сонсохолууд.

ЭНХИР КРАН

МОСКВА ХАРУУЛНА:

13.00 — орон доторхи һонин. **13.05** — арадай телевизионно университет. **13.50** — Хоккей. Эндэ ЦСКА—«Спартак» командануудай хоорондо үнгэргэгдэһэн наадан дабтагдаха. **14.30** — «Хонхо» гэһэн үхибүүдтэ зориулагдаһан нэбтэрүүлгэ. **15.00** — «Хүжэнтэ киноск» гэһэн дамжуулга. **15.30** — «Шудар» нэбтэрүүлгэ. **16.30** — Рыбинскын киноской, агнуушадай таишуулай клуб. **16.30** — «Эдэ һайханай фильмүүд. **17.45** — «Цирки галнууд» гэһэн дамжуулга.

УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА:

18.30 — концерт. **19.35** — «Ленинградский монетный двор» гэһэн киноочерк.

МОСКВА ХАРУУЛНА:

20.00 — орон доторхи һонин. **20.15** — «Звезды Эгэрэ» гэһэн уран һайханай фильмын 1-дэхи сериин харуулагдаха. **21.20** — документальна фильм. **21.30** — «Звезды Эгэрэ» гэһэн уран һайханай фильмын 2-дохи серинь харуулагдаха.

УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА:

22.50 — «Оиасный друг» гэһэн киноочерк.

МОСКВА ХАРУУЛНА:

23.00 — орон доторхи һонин. **23.10** — акробатикын СССР-эй кубогта хүртэхын түлөө эхилһэн наадан Воронежһээ градһаа дабтагдаха.

Хилын саанаһаа

радио • телефон • телеграф

ИНДИ ПАКИСТАН ХОЁРОЙ ХИЛЭ ДЭЭРЭ

ДЕЛИ, ноябриин 19. (ТАСС). Пакистанай харилсадаг Индиин хилэ дээрэхи байдал шахардуу шанга байһан хэбээрээ гэжэ Индиин оборонио промышленностин гүрэнэй министр В. Ч. Шукла парламент дээрэ мэдүүлбэ. Баруун Бенгали, Ассам ба Трипур штадуудай түмэр замуудта олон тооно хорото ябуулганууд хэгдэһэн тухай министр мэдүүлгэ хээ. Министрэй хэлэһэнэй ёһоор, эдэ хорото ябуулгануудые хадаа Индиин хилэ шадараи районуудтахи шухала удха шанартай, харгы замуудые хэрэгһэнэ гаргаха ба хүн зоноинь дунда үймөө хэжэ зорилготойгоор Пакистанай засагаархидай хэхэлһэн гэһэн нэгэ хубинь болоно.

Зүүн Пакистанай хилэ дээрэ артиллерийскэ буудалдаан ба тулалдаанууд боложо байһан тушаа информационно агентствонууд мэдээсэнэ. Баруун Бенгалиин Боир гэжэ тосхон шадар зэбсэгтэ горитойхон тулалдаан һаяхан болобо. Пакистанай армиин нэгэ подразделени Индиин газар дээрэ орохые һэдэхэдэнь, ехэ буудалдаан болоо, тэндэ пакистанцууд ехэ гээлтэ хоролтодо оролон байха юм.

Индиин правительствын мэдээсэлэй албанай мүнөөдэр дамжуулһанай ёһоор, үсэгэлдэр Пакистанай сэрэгүүд Джамму штат Кашмир хоёрой хилэ дээрэ буудалдаа болиоулха тухай хэлсээе хоёр дахин эбдэһэн байна.

Чехословаки

һунгалтын урда тээ

ПРАГА, ноябриин 19. ТАСС-ай корреспондент Б. Краевский ингэжэ дамжуулна: Республикынгаа засагай зургаануудта болохоёо байһан һунгалтануудые Чехословакиин арад зон хүлеэжэ байна. Арадай засагай нютагай органуудта Чешскэ ба Словацка национальна Советүүдтэ, ЧССР-эй федеральна сугланаһай 200 мянган депутатуудые һунгахын тула 10 миллионһоо дээшэ хүн ноябриин 26—27-до һунгалтын участогуудта ерэхэнь.

Хэдэн һара урид эхилһэн һунгалтын урда тээхи кампани дүүрэхэ тээшээ дүтэлбэ. Республикын бүхы хото болон хүдөө тосхонуудта мүнөө суглаануудай үнгэргэгдэжэ, тэндэ кандидадуудые һунгахаар нэрлэнэ.

Альенде үгэ хэлэбэ

САНТЬЯГО, ноябриин 19. (ТАСС). Фидель Кастрын толгойлжо ерэһэн Кубын делегацые Чилиин арад зон хани халуунаар амаршалба. Бэеэ даангай бодото байдалай түлөө латиноамериканецуудай тэмсэлдэ Кубын революциин удха шанарые үндэрөөр сэгнэнэйди, гэжэ Чилиин президент Сальвадор Альенде Тьерра-Амарильядада болоһон горнягуудай митинг дээрэ мэдүүлбэ.

Куба Чили хоёрой бэелүүлжэ байһан ниитэ зорилгонуудые тухай Альенде тогтожо хэлээ. Кубынхид зэбсэгтэ хүсөөр Батистын харгис диктатурые унагаажа, засагаа гартаа абаа, тиихэдэнь Чилиин арад зон һунгалтын хүсөөр илалта түйлаа. Президент саашань үгэ хэлэхэ зуураа ажалшадай аша туһада хубилалтануудай амжалтатайгаар хэгдэжэ байһан тушаа тогтоһон байна.

Хитадта ядерна тэһэлэлгэ хэгдэбэ

ТОКИО. Ноябриин 19. (ТАСС). Хитадай Арадай Республикын Синьцзянай полигон дээрэ үсэгэлдэр ядерна тэһэлэлгэ агаарта хэгдэбэ.

Японой гадаадын хэрэгүүдэй министерство тусхай мэдүүлгэ тунхаглажа, энэ тэһэлэлгэ бүрүүшааха байһанаа эли эрхэбэ. Японой правительство тусхай заседани үнгэрөөжэ, һүүлэрэнь радиоактивна үлэгдэлнүүдэй газарта унажа болохо байһаниие хинан шалгахын тула бүхы оборонно, метеорологическа ба эрдэм ухаанай албанууудта захирала үгөө.

США-гай АВИАЦИ ДОБТОЛГОЁО ҮРГЭЛЖЭЛҮҮЛҺЭЭР

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Сайгонһоо ЮПИ агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Америкын авиаци ноябриин 18-да Камбоджын газар дайдые олон самолёдоор бомбодобо. Пномпеньһээ 11 мили газарта оршодог хоёр тосхондо напалмова бомбонууд хаягдаа. Пномпеньһээ баруулжаа 10—12 мили газарта Америкын «Кобра» гэжэ вертолёдууд дайшалхы добтолго хэжэ байна.

ПЕКИНДЭ ЮУН БОЛОНОБ?

Пекиндэ юун боложо байнаб гэһэн асуудал хариин гүрэнүүдэй хэблэлэй хуудаһануудһаа хэдэн һарын туршада һалаагүй. Һүүлэй үедэ орон доторнь боложо байһан ушар байдалай гол шалтагаание Хитадай хүтэлбэрилэгшэдэй нягта нарийнаар нюуха, шадалхые һэдэбэшье һаань, Пекинһээ абтаһан мэдээсэлнүүд, хэблэлэй һурбануудай Хитадай хүтэлбэрилэгшэдэй айхабтар ехэ хёмороонoй бии байһые гэршэлнэ.

1969 ондо болоһон IX съезд дээрэ бүридхэгдэһэн КПК-гай ЦК-гай политбюродо ехэхэн хубилалта болоһониинь эли болобо. Политбюродой 21 гэшүүдэй мэдэ юһэнииинь мүнөө эдэбхитэй хэрэг эрхилжэ ажаллана, нүгөөдэ арбан хоёр гэшүүдэй зургаан хэнинь сентябрьда болоһон үйлэ хэрэгүүдэй һүүлээр «үгы» болоо гэжэ Америкын «Тайм» журнал Хитадһаа абтаһан баримтануудые хэблэлэдээ гаргаһан байна.

Маогой бүлэгэй шэнэ хёмороонoй бүри үргэлжэн байһан тухай үшөө нэгэ баримта гэршэлнэ гэхэдэ, һая болотор Мао Цзэ-дунда эрээл дүтэ гэжэ тоологдодог ажал ябуулагшадта хүрэлдэбэ. Энэ түрүүн Линь Бяо тухай хэлэлгэнэ. КПК-гай IX съезд дээрэ баталаһан абтаһан партиин устав соо Линь Бяо хадаа Маогой «эгээл дүтэ дайшан нүхэр», «тэрэнэй залгамжалагша» гэжэ тэмдэглэгдэһэн байгаа.

Пекиндэ Линь Бяогой портредууд түү хэгдэжэ, тэрэнэй хэлэһэн эшэдхэл ба хэлэлгын үгэнүүд найманаа болоулгдажа байна гэжэ хэблэлдэ мэдээсэнэ. Хитадта бүхы орон доторнь партийна хүдэлмэрилэгшэдэй суглаанууддай үнгэргэгдэжэ байһан тухай. Пекинһээ абтаһан хилын саанахи информациин мэдээсэлһээ һэлһэ, тэдэ суглаанууд соо нэгэ асуудал хэлсэгдэнэ. Энэ асуудал гээшэ — Линь Бяогой «нүгэл» тухай хэлэлдэнэ, тэрэ Мао Цзэ-дунай «гараа үргөө» орон доторо сэрэгэй хүсөөр засагай урбалта хэхэ һэдэжэ гэжэ мэтээр мэдээсэгдэнэ.

Линь Бяогой түлөө түлүүрин гэжэ тоолодог байһан Хитадай армиин генштабай начальник Хуан Юн-шэн, тэрэнэй гурбан орлогшонор, тэрэшэлэн КПК-гай ЦК-гай политбюродо оролсодог армиин бусад түлөөлэгшэд һүүлэй үедэ политическэ ажал ябуулгые дээрэ эдэбхи үүсхэл гаргахаа болиһон байна. Пекиндэ һаяхан гараһан «Хунци» журнал соо «партида шүүгдэһэн хорото үзэл бодолтой» гэжэ нэгэ зүүн хэлһэн гэжэ бусад партидай бүлэг шангаар шүүмжэлэгдэнэ. «Хунци» журналай ямар нэгэ хүнэй нэрэ дуудаашэгүй һаань, Пекинэй байдаг дипломадууд болон журналистнууд «хорото үгэсэгшэд ба тушаалай хойноһоо шуналтаһан һуудэнэ» гэжэ Линь Бяо гэжэ хүн шэглэгдээ бодолтой. Энэ ушарта Лю Шао-циин хуби заяан һанагдана. Тэрэ хадаа «соёлой хубисхалай» урда тээ Мао Цзэ-дунай гараа баригшадай эгээл ехэ эдэбхитэн байһан аад, һүүлдэнь «урбагша», «штрейкбрехер» болоогдон гэмнэгдэһэн бэлэй.

Шэнэ «сэбэрлэлгын» Пекинһээ провинциинуудай партийно-гүрэнэй аппаратда хүрэжэ байһан тухай баримтануудые хилын саанахи информациоино агентствонууд мэдээсэнэ. Жэшээнь, Линь Бяогой командовани доро албаа хэжэ байһан Цзяншу, Гуандун болон бусад провинциинуудай хүтэлбэрилэгшэд һүүлэй хэдэн һарын туршада политическэ ажал ябуулга болооһон эхэ анхарал хандуулна.

Хитадай хүтэлбэрилэгшэдэй дотоодын шэнэ тэмсэл ямар нэгэ шалтагаанһаа һужэрөөгэдэ гээшэб? Пекинэй ажиглагшадай дундаа энэ асуудалда харюусалһан нэгэ һанаа бодол үшөө үгы байна. Һаар. Гэбэшье тэдэнэй олонхинь ниимэ нэгэ һанамжатай: Пекинэй хүтэлбэрилэгшэдэй дундахи тэмсэл хадаа Маогой политическэ харааа бодолой юрэнхы зүрилдөөнэй бодото урэ, орон доторнь айхабтар орёо ба түгшүүртэй байдалай үшөө нэгэ гэршэ, дотоодын ба гадаадын политикын гол шухала асуудалнуудаар Хитадай ажал ябуулгадай дунда тон ехэ арсалдаанай бии байһые үшөө нэгэ дахин харуулна.

Маогой политическэ хараа бодолтой холбоотой хохидолто байдалай гол шалтагаанууд үшөө усадхагдаагүй, мүнөө Пекиндэ, мүн бүхы хитад дотор боложо байһан ушар байдалда сэгнэлтэ үгэхэдөө энэ ушарые хараада абангүй байжа болохогүй гэжэ тэмдэглэгдэнэ.

(ТАСС).

Редактор
Н. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Н-04608 Заказ № 1114.